

Тирдің ұмытылған жетпіс жылы

Jeff Pippenger

2023-08-12

Тирдің ұмытылған жетпіс жылы

Барлық пайғамбарлар дүниенің ақырын айқындайды.

«Ежелгі пайғамбарлардың әрқайсысы өз дәуірі үшін емес, біздің уақытымыз үшін көбірек сөйледі, сондықтан олардың пайғамбарлық етуі біз үшін күшінде. “Ал осының бәрі оларға өнеге ретінде болды; әрі заманның ақыры жеткен бізге ескерту болсын деп жазылды”. 1 Қорынттықтарға 10:11. “Оларға емес, бізге қызмет еткені өздеріне аян етілді; сол нәрселер енді көктен жіберілген Киелі Рух арқылы сендерге Ізгі хабарды уағыздағандар арқылы сендерге жария етілді; сол нәрселерге періштелер де үңіліп қарауды аңсайды”. 1 Петір 1:12....»

“Киелі кітап өзінің қазыналарын осы соңғы ұрпақ үшін жинақтап, бір жерге топтастырған. Ескі өсиет тарихындағы барлық ұлы оқиғалар мен салтанатты әрекеттер осы соңғы күндері қауымда қайталанған және қайталанып жатыр.” Selected Messages, 3-кітап, 338, 339.

Киелі кітаптың барлық кітаптары Аян кітабында түйінделеді.

«Аян кітабында Киелі кітаптың барлық кітаптары тоғысып, аяқталады». Елшілердің істері, 585.

Жер шары тұрғындарына арналған соңғы ескерту хабары Аян кітабының он сегізінші тарауында айқындалған.

Осыдан кейін мен көктен түсіп келе жатқан, зор билігі бар тағы бір періштені көрдім; жер оның даңқымен нұрланды. Ол қатты дауыспен зор үн қатып былай деді: Ұлы Бабыл құлады, құлады, әрі жындардың мекені, әрбір арам рухтың ордасы және әрбір арам әрі жиіркенішті құстың қапасы болды. Өйткені барлық халықтар оның азғындығының қаһар шарабынан ішті, жер патшалары онымен азғындық жасады, ал жердің саудагерлері оның сән-салтанатының молдығы арқылы байып кетті. Аян 18:1–3.

«Ұлы Бабыл» тіркесі Рим-католик шіркеуін білдіреді, ал Ишая пайғамбар кітабының жиырма үшінші тарауында «Ұлы Бабыл» Тир ретінде бейнеленген.

Тир туралы ауыр жүк. Зар еңірендер, Таршиш кемелері; өйткені ол қирап, үй де қалмады, кіретін жер де жоқ; бұл оларға Киттим жерінен мәлім болды. Тынышталындар, арал тұрғындары; сендерді теңізден өтіп келетін Сидон саудагерлері байытқан еді. Ұлы сулар арқылы Сихордың тұқымы, өзеннің өнімі — оның табысы; ол халықтардың базары еді. Ұял, ей, Сидон; өйткені теңіз айтты, иә, теңіздің қорғаны былай деді: «Мен толғатқан жоқпын да, босанған жоқпын; жас жігіттерді өсірген жоқпын, қыздарды да тәрбиелеп жеткізген жоқпын». Мысыр жайлы хабар естілгендегідей, Тир жайлы хабар жеткенде де олар қатты азап шегетін болады. Таршишке өтіндер; зар еңірендер, арал

тұрғындары. Бұл сендердің шаттыққа толы қалаларың ба еді, ежелгі замандардан бері бар болған көне қала? Өз аяқтары оны жыраққа, жат жерде тұруға алып кетеді. Тәж кигізуші қала Тирге қарсы, саудагерлері әміршілер, алыпсатарлары жер бетіндегі қадірлілер болған осы қалаға қарсы осы ниетті кім белгіледі? Мұны Әскерлер Иесі Жаратқан Ие барлық салтанаттың тәкаппарлығын былғау үшін және жер бетіндегі барлық қадірлілерді менсінбеушілікке түсіру үшін белгілеп қойды. Ей, Таршиш қызы, жеріңнен өзендей өтіп кет; енді бөгет жоқ. Ол қолын теңіздің үстіне созды, патшалықтарды дүр сілкіндірді; Жаратқан Ие саудагер қалаға қарсы оның бекіністерін қирату жөнінде бұйрық берді. Ол былай деді: «Енді сен шаттанбайсың, ей, езілген пәк қыз, Сидон қызы; тұр да, Киттимге өт; онда да саған тыным болмайды». Міне, халдейлердің жері; бұл халық бұрын жоқ еді, оны шөлде тұратындар үшін Ассур орнатты; олар оның мұнараларын тұрғызды, сарайларын көтерді; ал ол оны күйреуге айналдырды. Зар еңіреңдер, Таршиш кемелері; өйткені сендердің тіректерің қирады. Сол күні Тир бір патшаның күндеріне сай жетпіс жыл ұмыт болады; жетпіс жылдың соңында Тир жезөкше туралы жырдағыдай ән салады: «Арфанды алып, қаланы арала, ұмытылған жезөкше; тәтті әуен шығар, көп ән айт, сені еске алсын». Жетпіс жылдың соңында Жаратқан Ие Тирге назар аударады, сонда ол қайтадан өз ақысына оралып, жер жүзінің бетіндегі дүниенің барлық патшалықтарымен азғындық жасайтын болады. Бірақ оның саудасы мен ақысы Жаратқан Иеге бағышталған киелілік болады: ол жиналмайды да, сақталмайды да; өйткені оның саудасы Жаратқан Иенің алдында тұратындарға молынан жеу үшін және ұзаққа шыдайтын киім үшін болады. Ишая 23:1–18.

Уайт әпке былай деп жазады: «Ескі Өсиет тарихындағы барлық ұлы оқиғалар мен салтанатты істер соңғы күндері шіркеуде қайталанған және қайталануда».

Ишаяның жиырма үшінші тарауы Біріккен Ұлттар Ұйымының, Папалықтың, Америка Құрама Штаттарының және Исламның пайғамбарлық өзара байланыстарын қарастырады. Осы ақиқаттарды тану үшін тараудағы кейбір рәміздер Ілһам арқылы айқындалуға тиіс. Рәміздер айқындалған соң, оқиғалардың реті едәуір анық болады. Тарауда айқындалуы қажет рәміздер мыналар:

Жүк, Тир, жезөкше, Ассур, халдейлердің жері, мұнаралар мен сарайлар, Таршиш, Сихордың ұрпағы, Киттим жері, Сидон, саудагерлер қаласы, Мысыр туралы хабар және Тир туралы хабар, зар еңіру, бір қыз, жетпіс жыл, бір патшаның күндері, ұмытылу және еске түсу

Бірінші аяттағы «ауыр жүк» деген сөз Тир патшалығына қарсы айтылған апат туралы пайғамбарлықты білдіреді.

Ауыр жүк: H4853—H5375-тен; ауыр жүк; нақтырақ айтқанда алым-салық, не (дерексіз түрде) жүк тасу; ауыспалы мағынада айтылым, негізінен үкім, әсіресе ән; ой-ниет, тілек: — ауыр жүк, алып кету, пайғамбарлық, X олар қояды, ән, алым-салық.

Тир туралы ауыр хабар — Киелі кітаптағы Рим-католик шіркеуінің ақырғы соты айқындалатын көптеген үзінділердің бірі. Қолданысы мен анықтамасы бойынша «ауыр хабар» — пайғамбарлық, әрі ең алдымен қасірет туралы пайғамбарлық. Ишая кітабында он бір «ауыр хабар» бар, ал бұл сөз сегіз рет иыққа артылып көтерілетін жүк мағынасында

қолданылады. «Ауыр хабар» сөзі қасірет туралы пайғамбарлық ретінде берілген он бір орын мыналар: Ишая 13:1; 15:1; 17:1; 19:1; 21:1, 11, 13; 22:1; 30:6 және, әрине, Тир туралы ауыр хабарды табатын жиырма үшінші тарау. Соңғы күндері қай биліктің бейнеленіп отырғанын бағамдау үшін Ишаяның қасірет туралы барлық пайғамбарлықтарын бір жерге топтастыру пайдалы. Қасірет туралы он бір пайғамбарлықтың бәрін бірден қамту қиын, сондықтан мен жиырма үшінші тарауға мәнмәтін орнату үшін әрбір қасірет пайғамбарлығына қысқаша анықтама беремін.

Он үшінші тараудағы Бабылға қарсы қасірет пайғамбарлығы — дүниенің ақырындағы қазіргі Бабыл, яғни Аян кітабының он жетінші тарауында да бейнеленетін Римнің жезөкшесі.

Жеті тостағаны бар жеті періштенің бірі келіп, менімен сөйлесіп, маған былай деді: «Мұнда кел; мен саған көптеген сулардың үстінде отырған ұлы жезөкшенің сотталуын көрсетемін. Жер патшалары онымен зинақорлық жасады, ал жер тұрғындары оның зинақорлығының шарабынан мас болды». Сөйтіп ол мені рухта шөлге алып кетті; сонда мен жеті басы мен он мүйізі бар, күпірлік атауларға толы, ал қызыл түсті аңның үстінде отырған бір әйелді көрдім. Әйел қызылкүрең және алқызыл киім киіп, алтынмен, асыл тастармен және інжулермен безендірілген екен; оның қолында өз зинақорлығының жиіркеніштері мен арамдықтарына толы алтын тостаған бар еді. Ал оның маңдайына: «ҚҰПИЯ, ҰЛЫ БАБЫЛ, ЖЕЗӨКШЕЛЕР МЕН ЖЕРДЕГІ ЖИІРКЕНІШТЕРДІҢ АНАСЫ» деген ат жазылыпты. Аян 17:1–5.

Маған аздап шегініс жасау қажет. Тир туралы пайғамбарлықты зерттеудің түпкі мақсаты — Америка Құрама Штаттарының пайғамбарлық тарихын Жетінші күн адвентистері шіркеуінің тарихымен сәйкестендіру. Біз Америка Құрама Штаттарының үкіметі Аян кітабының он үшінші тарауындағы қозыға ұқсас аңның бір мүйізі екенін, ал Қараңғы ғасырлардан шыққан протестантизм екінші мүйіз болғанын көрсетеміз. Америка Құрама Штаттарының протестанттары бірінші періштенің хабарын қабылдамай тастаған сәтте протестантизм мүйізі миллериттік адвентизмге айналды. Осыны орнықтырып алғаннан кейін, біз протестанттық мүйіздің тарихы мен республикалық мүйіздің тарихы бір-біріне параллель жүретінін және олардың пайғамбарлық сипаттамалары да параллель екенін көрсетеміз. Өйткені, ақыр соңында, олар бір аңның үстінде, бұл екі мүйіздің де бір-біріне замандас екенін білдіреді. Мен Америка Құрама Штаттарындағы шіркеу мен мемлекеттің мүйіздерінің осы параллелінің бір мысалын келтіремін. Екеуі де өз жолымен «ұмытады».

Ишаяның жиырма үшінші тарауы папалық биліктің жетпіс жылға ұмытылатынын білдіретін пайғамбарлық межені көрсетеді, әрі сол жетпіс рәміздік жылдың барысында адамдар папалықты да, Қараңғы ғасырлардың неге Қараңғы ғасырлар деп аталатынын да ұмытады. Католик шіркеуінен бөлінген кезде протестант мүйізінің ұраны — «Киелі кітап және тек Киелі кітап» болды. Олар Киелі кітаптың бізге папалықтың шын мәнінде кім екенін ашып беретінін ұмытты. Олар өздеріне сеніп тапсырылған және өздері қорғаушысы екендерін мойындаған қасиетті құжатта сақталған хабарды ұмытты.

«Сөзді түсінуде шатасатындар, антихристтің мәнін көрмейтіндер, сөзсіз өздерін антихристтің жағына қояды. Қазір бізге дүниемен сіңісіп кететін уақыт емес. Даниял өзіне тиесілі үлесінде және өз орнында тұр. Даниял мен Жоханның пайғамбарлықтары түсінілуге тиіс. Олар бірін-бірі түсіндіреді. Олар әлемге әркім түсінуге тиіс ақиқаттарды береді. Бұл пайғамбарлықтар дүниеде куәлік болуға тиіс. Осы соңғы күндердегі олардың орындалуы арқылы олар өздерін өздері түсіндіретін болады». Kress Collection, 105.

Сол сияқты, Америка Құрама Штаттарының үкіметін білдіретін республикалық мүйіз де халықтан шығатын әрі халық үшін болатын еді, бірақ Америка Құрама Штаттарының азаматтары өздеріне сеніп тапсырылған қасиетті құжатты да ұмытты. Ол қасиетті құжат — Америка Құрама Штаттарының Конституциясы, ал халық үшін болуға арналған сол үкіметтің ұраны — шіркеу мен мемлекеттің бөлінуі еді. Олар өздеріне сеніп тапсырылған әрі өздерін қорғаушыларымыз деп жариялаған Конституцияның хабарын ұмытты.

«Және мынау есте сақталсын: Римнің мақтанышы — оның ешқашан өзгермейтіндігі. Григорий VII мен Иннокентий III-тің қағидаттары әлі де Рим-католик шіркеуінің қағидаттары болып табылады. Егер оның қолында билік болса, ол оларды қазір де өткен ғасырлардағыдай-ақ барынша жігермен жүзеге асырар еді. Протестанттар жексенбіні дәріптеу ісінде Римнің көмегін қабылдауды ұсынғанда, не істеп жатқандарын тым аз түсінеді. Олар өз мақсаттарының орындалуына бар күшін салып жатқанда, Рим өз билігін қайта орнатуды, жоғалтқан үстемдігін қайтарып алуды көздеп отыр. Бір рет қана Құрама Штаттарда шіркеу мемлекеттің билігін пайдалана да, оны бақылауда ұстай да алады; діни жоралғылар зайырлы заңдармен күштеп орындатыла алады; қысқасы, шіркеу мен мемлекеттің өкілеттігі ар-ұжданға үстемдік етуі тиіс деген қағида орнықсын, сонда осы елдегі Римнің жеңісі қамтамасыз етілген болады.»

«Құдай Сөзі таяп келе жатқан қауіп туралы алдын ала ескерту берді; егер бұған құлақ асылмаса, онда протестанттық әлем Римнің мақсаттары шын мәнінде қандай екенін, тордан құтылуға тым кеш болғанда ғана, білетін болады. Ол үнсіз түрде билікке ие болып келеді. Оның ілімдері заң шығару залдарында, шіркеулерде және адамдардың жүректерінде өз ықпалын жүргізуде. Ол өзінің бұрынғы қудалаулары қайтадан қайталанатын құпия түкпірлерінде асқақ та зілбатпан құрылыстарын үйіп-төгіп тұр. Ол соққы беретін уақыты келгенде, өз мақсаттарын ілгерілету үшін күштерін жасырын әрі еш күдік туғызбастан нығайтып жатыр. Оның көксейтіні — тек тиімді тұғыр ғана, ал бұл оған қазірдің өзінде беріліп жатыр. Біз Римдік элементтің мақсаты қандай екенін жуық арада көреміз және сезінеміз. Кімде-кім Құдай Сөзіне сеніп, оған мойынсұнса, сол арқылы қорлық пен қудалауға ұшырайды». Ұлы күрес, 581.

Егер 1950 жылға дейін жарық көрген қандай да бір сөздікті тауып алып, Аян кітабының он жетінші тарауындағы “қызыл шапанды әйел” немесе сол тіркестің қандай да бір нұсқасын қарасаңыз, 1950 жылға дейінгі сол сөздіктердің әрқайсысы Рим-католик шіркеуін Аян он жетідегі жезөкше деп айқындайды. Америка Құрама Штаттары — Аян он үштегі екі мүйізді жердегі аң — өз өткені қандай болғанын, мейлі ол протестантизмнің мүйізі болсын немесе республикализмнің мүйізі болсын, ұмытып кетеді. Осы екі мекеме де папалықтың діни озбырлығына және оны қолдаған патшалардың саяси озбырлығына қарсы наразылықтан

пайда болды; Киелі кітапта айтылғандай, олар онымен “азғындық жасаған” патшалар еді. Ишаяның жиырма үшінші тарауын қарастыруға кіріспес бұрын, Ишаяның тағы он рет “қасірет пайғамбарлығын” қалай атайтынына қысқаша шолу жасаймыз, өйткені он бір “жүк” атаулының бәрі де нақ соның өзі.

Ишаяның он үшінші тарауы — «соңғы күндердегі» Бабыл туралы ауыр хабар. Соңғы күндерде Бабыл католик шіркеуінің бақылауы мен басшылығы астында болғанымен, ол Аян кітабының он алтыншы тарауында дүниені Армагеддонға бастайтын үш күштен тұрады. Қазіргі Бабылға қарсы айтылған он үшінші тараудағы қасірет пайғамбарлығында үш күш бейнеленген: Бабыл, Люцифер және Ассур — бұлар аңды (Ассур), айдаһарды (Люцифер) және жалған пайғамбарды (Бабыл) білдіреді. Ассур мен Бабыл — Құдай ежелгі Израилді жазалау үшін пайдаланған екі ойрандаушы күш; әуелі Ассур келіп, солтүстіктегі он руды тұтқындыққа алып кетті, содан кейін Бабыл Яһуданың оңтүстіктегі екі руын алып кетті.

Израил — бытырап кеткен қой; арыстандар оны қуып жіберді: әуелі оны Ассур патшасы жалмады; ал соңында Бабыл патшасы Набуходоносор оның сүйектерін сындырды. Сондықтан Әскерлер Иесі, Израилдің Құдайы, мынаны айтады: Міне, Мен Ассур патшасын жазалағаным сияқты, Бабыл патшасы мен оның жерін де жазалаймын. Еремия 50:17, 18.

Әуелі Ассирия Израилдің солтүстік он руын тұтқындыққа алып кетті, содан кейін Бабыл Яһуданың оңтүстік екі руын тұтқындыққа алып кетті. Осы екі тұтқындық та Леуіліктер кітабының жиырма алтыншы тарауындағы «жеті уақыттың» орындалуы болды. Леуіліктердегі «жеті уақыт» — Уильям Миллер ашқан ең алғашқы «уақыт пайғамбарлығы» еді, әрі ол Ассирияның солтүстік руды басып алуы жиырма бес жүз жиырма жылға созылған бытыраудың басталуын белгілегенін көрсетеді. Бұл мерзім олардың б.з.д. 723 жылы тұтқындыққа түсуінен басталып, 1798 жылы «соңғы уақытта» аяқталды. Оңтүстік руларды Бабыл б.з.д. 677 жылы алып кетті; осы арқылы Яһудаға қарсы «жеті уақыт» басталды, ол Даниял 8:14-тегі 2300 жылдық пайғамбарлықпен бір нүктеде, 1844 жылғы 22 қазанда аяқталды. Ассирия мен Бабыл Құдай халқының бүлігіне қарсы бірдей жазалау мақсатын орындады, бірақ бұл жаза әуелі Ассирия арқылы, содан кейін Бабыл арқылы жүзеге асырылды.

Он үшінші тараудағы үш биліктің пайғамбарлық арақатынасында Бабыл Ассурдың бейнесі болып табылады, өйткені ол одан кейін келді, бірақ Құдай халқының қарсысында дәл сол істі атқарды.

Он бесінші тараудағы Моабқа қарсы ауыр хабар протестанттық шіркеулерге қарсы бағытталған.

«Моабтың бұл сипаттамасы Моабқа ұқсап кеткен шіркеулерді бейнелейді. Олар өздеріне жүктелген міндет орнында адал күзетшілер ретінде тұрған жоқ. Олар Құдайдың еркін орындау үшін Құдай берген қабілеттерін іске қосып, қараңғылық күштерін кейін серпіп, осы дүниеімізде ақиқат пен әділдікті ілгерілету үшін Құдай өздеріне берген әрбір күшті қолдану арқылы көктегі зерделермен ынтымақтаса әрекет

еткен жоқ. Оларда ақиқат туралы білім бар, бірақ олар өздері білетінді іс жүзінде орындаған жоқ». Seventh-day Adventist Bible Commentary, 4-том, 1159.

Құлаған протестанттық шіркеу — протестантизмнің қалған бөлігі екінші періштенің хабары кезінде қашып кеткенде, Иемізбен бірге жүруін жалғастырған шіркеу. Моаб — адвентизм, құлаған протестанттық мүйіз.

Он жетінші тарау Дамаск туралы, әрі ол жойылып кететін қала ретінде сипатталады. Қала — патшалықтың нышаны, ал «соңғы күндерде» жойылып кететін патшалық — Америка Құрама Штаттары.

Он тоғызыншы тарау — Біріккен Ұлттар Ұйымы мен бүкіл дүниені бейнелейтін Мысырға қарсы шығарылған қасірет туралы пайғамбарлық.

Жиырма бірінші тараудағы келесі үш қасірет пайғамбарлығы оңтүстіктегі үрейлі шөл дала еліне, Дұмаға және Арабияға қарсы бағытталған. Бұл үш қасірет пайғамбарлығы Аян 8:13-тегі үш қасіретке сәйкес, Исламды айқындайды.

Жиырма екінші тараудағы қасірет туралы пайғамбарлық жексенбілік заң кезінде лаодикеялық адвентистердің филадельфиялық адвентистерден бөлінуін бейнелейді.

Содан кейін отызыншы тарауда біз оңтүстіктің аңдарының ауыр жүгін көреміз; бұл — Лаодикеялық Адвентистердің бүлігінің екінші көрінісі. Ишаяның барлық ауыр жүктері бір арнаға тоғыстырылғанда, ол іс жүзінде «соңғы күндердегі» пайғамбарлық сахнадағы әрбір қатысушыға назар аударады. Мен Ишаяның жиырма үшінші тарауын таңдап отырмын, өйткені Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық ретінде Америка Құрама Штаттарының тарихы 1798 жылдан Жексенбілік заңға дейін билік жүргізетінін көрсету керек.

«ежелгі пайғамбарлардың әрқайсысы өз заманы үшін емес, біздің заманымыз үшін көбірек сөйлегендіктен, сондықтан олардың пайғамбарлық етуі біз үшін күшінде», әрбір пайғамбарлық сөз әлемнің ақырындағы оқиғаларға бағытталған. Бұл ақиқат, «Киелі кітаптың барлық кітаптары Аян кітабында тоғысып, сонда аяқталады» деген фактпен ұштаса отырып, Аян кітабын әлемнің ақырындағы оқиғалар туралы пайғамбарлық куәлікті сәйкестендірудің тірек нүктесі ретінде орнықтырады.

Аян кітабының он жетінші тарауында біз жер патшаларымен зинақорлық жасайтын ұлы жезөкшені және оның ақырғы үкімін көреміз.

Жеті тостағаны бар жеті періштенің бірі келіп, менімен сөйлесіп былай деді: «Мұнда кел; мен саған көп сулардың үстінде отырған ұлы жезөкшенің үкімін көрсетемін. Жер патшалары онымен зинақорлық жасады, ал жер тұрғындары оның зинақорлығының шарабынан мас болды». Аян 17:1, 2.

Пайғамбарлар ешқашан бір-біріне қайшы келмейді.

Пайғамбарлардың рухтары пайғамбарларға бағынады. Өйткені Құдай берекесіздіктің емес, тыныштықтың Құдайы, әулиелердің барлық қауымдарындағыдай. 1 Қорынттықтарға 14:32, 33.

Дүниенің ақырында «көп сулардың үстінде отырған ұлы жезөкшеге шығарылатын үкім», жер патшалары «онымен зинақорлық жасаған» ұлы жезөкше, «жер тұрғындарын» «өзінің зинақорлығының шарабымен» мас қылған ұлы жезөкше, Ишая пайғамбарда «бір патшаның күндері» бойы, яғни жетпіс пайғамбарлық жыл бойы ұмыт қалған «жезөкше» ретінде бейнеленеді. Жетпіс жыл аяқталған соң, Тир «дүниенің барлық патшалықтарымен зинақорлық жасайды». Ишаядағы жезөкше — Жохандағы ұлы жезөкше. Ишаядағы жезөкше мен Жохандағы жезөкше Рим-католик шіркеуін білдіреді, өйткені Құдай Сөзінде әйел — шіркеудің нышаны.

Әйелдер, өз күйеулеріңе Иеге бағынғандай бағыныңдар. Өйткені күйеу — Мәсіх шіркеудің басы болғаны сияқты, әйелдің де басы; әрі Ол — дененің Құтқарушысы. Сондықтан шіркеу Мәсіхке қалай бағынса, әйелдер де өз күйеулеріне барлық істе солай бағынсын. Күйеулер, Мәсіх шіркеуді сүйіп, Өзін ол үшін тапсырғаны сияқты, сендер де әйелдеріңді сүйіңдер; Ол оны сөз арқылы суға жуып тазартып, қасиетті ету үшін; оны дақсыз, әжімсіз немесе сондай бір нәрсесіз, даңқты шіркеу етіп Өзіне ұсыну үшін, қайта, қасиетті әрі мінсіз болсын деп істеді. Сол сияқты ерлер де әйелдерін өз тәндерін сүйгендей сүюге тиіс. Өз әйелін сүйетін адам өзін сүйеді. Өйткені ешкім ешқашан өз тәнін жек көрген емес, қайта, Иенің шіркеуді қамқорлағанындай, оны қоректендіріп, аялауда; себебі біз Оның денесінің мүшелеріміз, Оның тәнінен және Оның сүйектеріненбіз. Сондықтан ер адам әкесін де, шешесін де тастап, өз әйеліне қосылады, сонда екеуі бір тән болады. Бұл — ұлы құпия; бірақ мен мұны Мәсіх пен шіркеу туралы айтып тұрмын. Дегенмен, әрқайсысың өз әйеліңді өзінді сүйгендей сүйсін; ал әйел күйеуін құрметтесін. Ефестіктерге 5:22–33.

Елші Пауыл Мәсіхтің қауымы пайғамбарлық түрде әйел бейнесімен көрсетілетінін айқындайды. Сондықтан пайғамбарлықтағы әйел — қауым, бірақ Мәсіхтің қауымы «қасиетті әрі дақсыз». Қасиетсіз қауым қасиетсіз әйел бейнесімен көрсетіледі; сондықтан Ишая жезөкшені, ал Жохан сайқалды атайды. Олар папалықты сайқал ретінде бейнелейді, ал Құдайдың қауымы — пәк қыз.

Өйткені мен сендер үшін Құдайға тән қызғанышпен қызғанамын; себебі сендерді бір Күйеуге, Мәсіхке, пәк қыз ретінде ұсынуым үшін атастырдым. 2 Қорынттықтарға 11:2.

Құдайдың қауымы тек қыз бейнесінде ғана көрсетілмейді, сонымен қатар ол тек бір ғана күйеуге атастырылған. Тир мен Жоханның ұлы жезөкшесі жер бетіндегі патшалармен зинақорлық жасайды. Католик шіркеуі біреумен емес, бірнеше еркекпен байланысқа түседі. Даниял бізге патшалардың патшалықтар екенін хабарлайды.

Міне, түс осы; енді оның жоруын патшаның алдында баяндаймыз. Сен, уа, патша, патшалардың патшасысың; өйткені көктегі Құдай саған патшалықты, күдіретті, күшті және даңқты берді. Адам балалары қай жерде тұрса да, даланың аңдарын да, аспан құстарын да сенің қолыңа беріп, бәрінің үстінен билеуші етті. Осы алтын бас — сенсің.

Ал сенен кейін сенікінен төменірек басқа бір патшалық көтеріледі, одан кейін бүкіл жер жүзіне үстемдік жүргізетін үшінші бір қола патшалық пайда болады. Төртінші патшалық темірдей берік болады; өйткені темір бәрін быт-шыт қылып сындырып, бағындыратыны сияқты, сол секілді ол да бәрін быт-шыт қылып жаншиды. Даниял 2:36–40.

Даниялдың екінші тарауында Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалықтар айқындалып, түсіндірілген. Даниял түсті Набуходоносорға түсіндіргенде, оған өзінің алтын бас екенін білдіреді. Алтын бас — патша, бірақ патша патшалықты бейнелейді. Рим-католик шіркеуі — пайғамбарлық жетпіс жылдың соңында жер бетіндегі барлық патшалармен зинақорлық жасайтын ұлы жезөкше. Патшалар ер адамдардың рәмізі, ал Тир — арам әйел. Әйел — шіркеу, жезөкше — қасиетсіз шіркеу; ер адам — патша, ал патша — патшалық. Әйел — шіркеу, ал патша — мемлекет. Осы екі болмыстың заңсыз қатынасы рухани зинақорлықты білдіреді.

Америка Құрама Штаттарының Конституциясы — осы екі құрылымды бір-бірінен бөлек ұстаудың қажеттілігін бекітетін құдайлық құжат. Біз Тирді Рим-католик шіркеуі ретінде айқындауды әлі толық аяқтамаған болсақ та, осы тұста Ишаның жиырма үшінші тарауындағы еркек пен әйелдің — шіркеу мен мемлекеттің — рәміздігін түсіндіретін тағы бір нышанға тоқталған орынды сияқты.

Міне, халдейлердің жері; бұл халық бұрын жоқ еді, оны шөлде тұрушылар үшін Ассур орнатты; олар оның мұнараларын тұрғызды, оның сарайларын көтерді; ал ол оны қирауға айналдырды. Ишая 23:13.

Бұл аятта ассириялық халдейлердің жерінің негізін қалап, онда әрі «мұнаралар», әрі «сарайлар» тұрғызды. Ассириялық — Нимродтың нышаны, ал халдейлер Бабылдың құпия діндерінің діни жетекшілерін білдіреді. «Мұнара» — қауымның нышаны. Иса жүзімдік туралы астарлы әңгімені айтқанда, Уайт қарындас бұл астарлы әңгімені былайша түсіндіреді:

«Бұл астарлы әңгімеде үй иесі Құдайды, жүзімдік яһуди халқын, ал қоршау олардың қорғаны болған Құдай заңының өзін бейнелейді. Мұнара ғибадатхананың нышаны болды». *Desire of Ages*, 596.

Ассурлық халдейлердің жерін қалады; олар шіркеу (мұнара) және «сарай» тұрғызды. «Сарай» «патшаны» білдіреді, ал ол өз кезегінде патшалықты білдіреді. Патшалық сондай-ақ қала түрінде де бейнеленеді.

Сонда олар: «Келіндер, өзімізге бір қала және төбесі көкке жететін бір мұнара тұрғызайық; бүкіл жердің жүзіне бытырап кетпес үшін, өзімізге ат шығарайық»,— деді. Жаратылыс 11:4.

Ассурлықтың негізін қалаған «мұнара» мен «сарай» — Нимрод тұрғызған «қала» мен «мұнара».

Олардың өлі денелері рухани мағынада Содом және Мысыр деп аталатын ұлы қаланың көшесінде жатады; сол жерде Иеміз де айқышқа шегеленген еді. Аян 11:8.

Аян бізге Аян кітабының он бірінші тарауындағы «ұлы қала» Француз революциясы кезеңіндегі Франция патшалығын білдіретінін хабарлайды.

Куәлар өлтірілетін әрі олардың өлі денелері жатқан көшелердегі «ұлы қала» — рухани мағынада Мысыр. Киелі кітап тарихында көрсетілген барлық халықтардың ішінде Мысыр тірі Құдайдың бар екенін ең батыл түрде теріске шығарып, Оның әмірлеріне қарсы тұрған еді. Көктің билігіне қарсы Мысыр патшасындай соншалық ашық әрі өктем бүлікке барған бірде-бір әмірші болған емес. Мұса Жаратқан Иенің атымен оған хабар жеткізгенде, перғауын менмендікпен былай деп жауап берді: «Исраилді жіберу үшін мен Оның даусына құлақ асатындай Жаратқан Ие кім? Мен Жаратқан Иені танымаймын, әрі Исраилді де жібермеймін». Мысырдан шығу 5:2, A.R.V. Бұл — атеизм; ал Мысыр бейнелейтін халық та тірі Құдайдың талаптарын осылайша теріске шығарып, сондай-ақ сенімсіздік пен қасарысудың ұқсас рухын танытар еді. «Ұлы қала» рухани мағынада Содоммен де салыстырылады. Құдай заңын бұзудағы Содомның азғындығы әсіресе нәпсіқұмарлықтан айқын көрінді. Және бұл күнә да осы аяттағы сипаттамаларға сай келетін халықтың айрықша белгісіне айналуға тиіс еді.

«Демек, пайғамбардың сөздеріне сәйкес, 1798 жылдан аз ғана бұрын шайтандық тегі мен сипаты бар бір күш Киелі кітапқа қарсы соғысу үшін көтерілуге тиіс еді. Ал Құдайдың екі куәгерінің куәлігі осылайша үнсіз қалдырылатын елде перғауынның атеизмі мен Содомның азғындығы айқын көрінетін еді.

«Бұл пайғамбарлық Франция тарихында аса дәл әрі айрықша орындалуын тапты. Революция кезінде, 1793 жылы, “әлем алғаш рет өркениет жағдайында туып-өсіп, тәрбиеленген және Еуропаның ең таңдаулы халықтарының бірін басқару құқығын өздеріне теліген адамдар жиналысының адам жаны қабылдайтын ең салтанатты ақиқатты теріске шығару үшін біріккен дауыстарын көтеріп, бірауыздан Құдайға деген сенім мен Оған ғибадат етуден бас тартқанын естіді”.—Сэр Уолтер Скотт, *Life of Napoleon*, vol. 1, ch. 17. “Франция — дүниеде шынайы тарихи куәлігі сақталған, ұлт ретінде ғаламның Жаратушысына қарсы ашық бүлікпен қол көтерген жалғыз халық. Құдайға тіл тигізушілер де, дінсіздер де Англияда, Германияда, Испанияда және өзге жерлерде көп болған, әрі әлі де бар; бірақ Франция дүниежүзі тарихында өзінің Заң шығарушы жиналысының жарлығымен Құдай жоқ деп жариялаған жалғыз мемлекет ретінде дара тұрады, әрі астананың бүкіл халқы және өзге өңірлердегі басым көпшілік, ерлермен бірге әйелдер де, бұл хабарды қабылдағанда қуанышпен билеп, ән салған”.—*Blackwood’s Magazine*, November, 1870.» *The Great Controversy*, 269.

Аян кітабының он бірінші тарауындағы «ұлы қала» — «Заң шығарушы жиналысының жарлығы» арқылы Құдай жоқ деп жариялаған Франция халқы еді. Бұл жарлық перғауынның бүлігі арқылы бейнеленген атеизмнің көрінісі болды. Ұлы қала — патшалық, немесе «ұлт», яки «мемлекет». Аян кітабының он бірінші тарауында Франция екі нышаннан — Мысыр мен Содомнан — тұрады.

Бізге былай деп хабарланады: «Бұл — атеизм, ал Мысыр арқылы бейнеленген халық тірі Құдайдың талаптарын осыған ұқсас түрде теріске шығарып, соған ұқсас сенімсіздік пен қасарысу рухын танытар еді. “Ұлы қала” сондай-ақ “рухани” тұрғыдан Содоммен салыстырылады. Содомның Құдай заңын бұзудағы азғындығы әсіресе нәпсіқұмарлықтан айқын көрінді».

Францияның ұлы қаласы немесе ұлты рәміздік түрде бір ұлтпен (Мысыр) және бір қаламен (Содом) бейнеленген. Мысыр «үн катады», ал бір ұлттың сөйлеуі шіркеулік басқаруды емес, мемлекеттік саясатты білдіреді. Аян кітабының он бірінші тарауында берілген бейнелеуде Мысыр — мемлекет, ал Содом — шіркеу.

«Ұлттың “сөйлеуі” — оның заң шығарушы және сот билігінің іс-әрекеті». Ұлы күрес, 442.

Аян кітабының он бірінші тарауында Жохан Француз төңкерісінің оқиғаларын пайғамбарлық рәміздер арқылы баяндайды. Төңкерістің өзі осы тараудағы Жоханның алдын ала айтқандарының дұрыстығына жеткілікті тарихи дәлел берді. Жохан алдын ала айтты; содан кейін Француз төңкерісі сол алдын ала айтылғанды жүзеге асырды; ал бұдан соң — сол алдын ала айтылған да, оның тарихи орындалуы да — дүниенің ақыры кезінде, қайтадан азғын мемлекет азғын шіркеумен қосылған шақтағы оқиғаларды айқындап, соларға параллель болады. Әлбетте, сол қасиетсіз неке артынан қантөгіс келеді. Құдай Патшалығы да ұлы қала болып табылады.

Сонда ол мені Рухпен ұлы да биік тауға алып барып, Құдайдан, көктен түсіп келе жатқан әлгі ұлы қаланы — қасиетті Иерусалимді — көрсетті. Аян 21:10.

«Мұнда назарға ұсынылған күйеужігіттің келуі неке қиюдан бұрын болады. Неке Мәсіхтің Өз Патшалығын қабылдауын білдіреді. Патшалықтың астанасы әрі өкілі болып табылатын Қасиетті Қала — Жаңа Иерусалим — “қалыңдық, Тоқтының жұбайы” деп аталады. Періште Жоханға былай деді: “Мұнда кел, мен саған қалыңдықты, Тоқтының жұбайын көрсетемін”. Пайғамбар: “Ол мені Рухта алып кетті,— дейді,— және маған Құдайдан көктен түсіп келе жатқан ұлы қаланы, қасиетті Иерусалимді көрсетті”». Аян 21:9, 10. «Ұлы күрес», 426-бет.

Нимродтың бүлігі оның мұнара мен қала салуымен бейнеленеді; бұл дүние ақырындағы шіркеу мен мемлекеттің бірігуінің бейнесі, өйткені барлық пайғамбарлар дүние ақыры туралы айтты. Нимродтың бүлігі сондай-ақ Құдайдың шіркеуі мен Құдайдың мемлекетін де өз билігіне алуды қалаған Люцифер бүлігінің жалғасы болды.

Әй, таң жұлдызы, Люцифер, сен көктен қалай құладың! халықтарды әлсіреткен сен жерге қалай құлатылдың! Ал сен өз жүрегіңде: «Мен көкке көтерілемін, тағымды Құдайдың жұлдыздарынан жоғары қоямын; солтүстіктің қиырында, жиын тауының үстіне де отырамын; бұлттардың биіктіктерінен жоғары көтерілемін; Ең Жоғарғыға ұқсас боламын», — деген едің. Ишая 14:12–14.

Ишая Люцифердің «Ең Жоғарғыға ұқсас» болуға деген жүрегінің құпия қалауларын ашып көрсеткенде, Люцифердің бір-бірінен анық өзгеше екі орындыққа отыруды көздеп жүргенін нұсқайды. Ол өз «тағын Құдайдың жұлдыздарынан жоғары көтеруді» және «сондай-ақ қауым жиналатын таудың үстіне, солтүстіктің қиырларына отыруды» қалайды.

Тақ — патшаның билігінің, не мемлекеттік биліктің нышаны, ал «солтүстіктің жақтары» — Құдайдың шіркеуі.

Қорах ұлдарына арналған ән мен жыр. Құдайымыздың қаласында, Оның киелі тауында Жаратқан Ие ұлы, әрі аса мадақталуға лайық. Бүкіл жер жүзінің қуанышы, орнының көркемдігімен әйгілі Сион тауы, солтүстік жақтарда орналасқан ұлы Патшаның қаласы. Құдай оның сарайларында паналық ретінде танылған. Забур 48:1–3.

Иерусалим — «ұлы Патшаның қаласы», осылайша ол Құдайдың саяси тағы екенін білдіреді; сондай-ақ Иерусалим — «Оның қасиеттілік тауы», «солтүстіктің қапталдарында», осылайша ол Құдайдың діни тағы екенін де білдіреді. Әуел бастан-ақ Шайтанның бүлігі мен соғысы оның Құдайдың шіркеуі мен Құдайдың мемлекетінің екеуіне де билік жүргізуге деген қалауымен байланысты аяда бейнеленеді. Содан кейін Шайтан Нимродтың бүлігіне жетекшілік етті, ал оның халдейлер үшін негізін қалаған жері Нимрод мұнара да, қала да салған жер ретінде суреттеледі — шіркеу мен мемлекет.

Сондықтан Ишаяның жезөкшесі мен Жоханның ұлы жезөкшесі жер патшаларымен зинақорлық жасағанда, пайғамбарлық жетпіс пайғамбарлық жылдың соңында Рим-католик шіркеуі мен жер патшаларының арасында қасиетсіз қарым-қатынас орнайтынын көрсетеді.

Ишаяның пайғамбарлық желісі жиырма үшінші тарауда жезөкше Тирге шығарылған сотты суреттейді, ал Жохан дәл сол сотты «ұлы Бабыл» деп анықталған алқызыл түсті әйелдің нышаны арқылы суреттейді. Сол бір жезөкшеге шығарылған сол бір сотқа берілетін үшінші куәлік төмендегідей:

Аян 17-тағы әйел (Бабыл) былай суреттеледі: «Ол қызылкүрең және алқызыл киім киіп, алтынмен, асыл тастармен және інжумен безендірілген; қолында жиіркеніштер мен арамдыққа толы алтын тостағаны бар еді: ... маңдайына “Құпия, Ұлы Бабыл, жезөкшелердің анасы” деген ат жазылып қойылған еді». Пайғамбар былай дейді: «Мен әлгі әйелдің әулиелердің қанына және Иса үшін шейіт болғандардың қанына мас болғанын көрдім». Бұдан әрі Бабылдың «жер патшаларына үстемдік жүргізетін ұлы қала» екені мәлімделеді. Аян 17:4–6, 18. «Көптеген ғасырлар бойы христиан әлемінің монархтарына өктем үстемдігін сақтап келген билік — Рим». Ұлы тартыс, 382.

Тир — «соңғы күндердегі» Рим-католик шіркеуі. Сол кезде папалық алға шығып, жер жүзінің патшаларына өзінің арбаушы әндерін шырқайды; осылайша патшаларды азғындық жасауға жетелейді, ал бұл пайғамбарлық тұрғыдан шіркеу мен мемлекеттің бірігуін білдіреді.

Сол күні Тир жетпіс жыл бойы, бір патшаның күндерінің өлшеміндей, ұмыт болады; жетпіс жылдың соңында Тир жезөкше әйел сияқты ән салады. Ишая 23:15.

Патша Киелі кітаптағы пайғамбарлықта патшалықты білдіреді, сондықтан пайғамбарлық патшалық жетпіс жыл бойы билік ететін уақытта Тир ұмыт қалады.

Сол күні Тир жетпіс жыл бойы, бір патшаның күндеріндей, ұмыт қалады; жетпіс жылдың соңында Тир жезөкше туралы әндей ән салады. Арфанды алып, қаланы арала, ұмыт қалған жезөкше; есіңе алынуың үшін әсем әуен шығар, көп ән айт. Жетпіс жылдың соңында Жаратқан Ие Тирге назар аударады, сонда ол өз ақысына қайта оралып, жер жүзінің бетіндегі дүниенің барлық патшалықтарымен зинақорлық жасайды. Ишая 23:15–17.

Жетпіс пайғамбарлық жыл билік жүргізетін бір патшалықтың күндерінде Рим-католик шіркеуі ұмыт болады. Жетпіс жылдың соңында папалық билік «әсем әуенге салып, көптеген әндер шырқайды». Пайғамбарлық тұрғыдан «ән» «тәжірибені» білдіреді.

«Тақтың алдындағы хрусталь теңіздің үстінде, от араласқан шыны теңіз іспетті сол теңізде,—ол Құдайдың ұлылығымен соншалықты жарқырайды,—“аңды, оның мүсінін, оның таңбасын және оның есімінің санын жеңгендер” жиналған. Сион тауында Тоқтымен бірге, “Құдайдың арфаларына ие болып”, олар, адамдар арасынан сатып алынған жүз қырық төрт мың, тік тұрады; және “көп сулардың шуылындай, және қатты күн күркірінің дауысындай”, “арфашылардың өз арфаларымен тартқан үні” естіледі. Олар тақтың алдында “жаңа ән” айтады, ол әнді жүз қырық төрт мыңнан басқа ешкім үйрене алмайды. Бұл — Мұса мен Тоқтының әні, құтқарылу әні. Сол әнді жүз қырық төрт мыңнан басқа ешкім үйрене алмайды; өйткені ол — олардың бастан кешкендерінің әні, ешбір өзге топта ешқашан болмаған бастан кешу. “Бұлар — Тоқты қайда барса, соңынан еріп жүретіндер”. Осылар, жерден, тірілердің арасынан өзгертіліп әкетілгендіктен, “Құдай мен Тоқтыға арналған алғашқы өнім” деп есептеледі. Аян 15:2, 3; 14:1-5. “Бұлар — зор қасіреттен шыққандар”; олар халық пайда болғалы бері ешқашан болмаған ауыртпалық уақытынан өтті; олар Жақыптың ауыртпалығы кезінің азабына төзді; олар Құдайдың үкімдері соңғы рет төгілген кезде арашашысыз тұрды. Бірақ олар құтқарылды, өйткені олар “киімдерін жуып, Тоқтының қанымен ағартты”. “Олардың аузынан қулық табылған жоқ, өйткені олар Құдайдың алдында мінсіз”. “Сондықтан олар Құдай тағының алдында, Оның ғибадатханасында Оған күні-түні қызмет етеді; және тақта Отырушы олардың арасында мекендейтін болады”. Олар жердің аштық пен індеттен қаңырап қалғанын, күннің адамдарды қатты ыстықпен қуыруға күш алғанын көрді, және өздері де азапқа, аштыққа және шөлге төзді. Бірақ “олар енді аштық көрмейді, енді шөлдемейді; оларға күн де тимейді, ешбір аптап та болмайды. Өйткені тақтың ортасындағы Тоқты оларды бағады және тірі су бұлақтарына бастап барады; және Құдай олардың көздерінен барлық жасты сүртіп тастайды”. Аян 7:14-17». Ұлы күрес, 648.

«“Оның ғибадатханасында әркім Оның ұлылығы туралы айтады” (Забур 29:9), әрі құтқарылып алынғандардың шырқайтын әні — өз бастан кешкендерінің әні — Құдайдың ұлылығын жариялайтын болады: “Уа, Құдіреті шексіз Жаратқан Ие Құдай, Сенің істерің ұлы да ғажайып; Уа, ғасырлардың Патшасы, Сенің жолдарың әділ әрі шынайы. Уа, Ие, кім Сенен қорықпайды және есіміңді дәріптемейді? Өйткені қасиетті

жалғыз Өзіңсің”». Аян 15:3, 4, R.V.” Education, 308.

Жетпіс пайғамбарлық жылдың соңында папалық «тәтті әуенге салып, көп ән айтатын болады, сонда» ол «еске алынсын». Жетпіс пайғамбарлық жыл бойы билік ететін патшалықтың соңында Рим-католик шіркеуі дүниеге өзінің өткен тарихындағы тәжірибесін еске салады. Сол тарихта ол өзімен және Еуропа патшаларымен арасындағы қарым-қатынаста моральдық билік ретінде үстемдік етті. Бұл тарих орынды түрде Қараңғы ғасырлар деп танылады, әрі Папалық Еуропа патшаларына үстемдік еткен тарихпен қандай да бір түрде байланыстырылуы мүмкін болған күллі қараңғылықтың бәрі кейінгі бүкіл қараңғылықты туғызған ең іргелі әрекетке жатқызылуы мүмкін. Ол әрекет шіркеу мен мемлекеттің қосылуы, Еуропа патшалары мен Католик шіркеуінің бірігуі болды. Киелі кітаптағы некеде еркек әйелдің үстінен билік етуге тиіс, бірақ сол тарихта орын алған азғындық еркек пен әйелдің қарым-қатынасының шынайы тәртібіне теріс, төңкерілген күйде болды.

Жетпіс жылдың соңында ұлы дағдарыс болады; сол кезде пайғамбарлық тұрғыдан ұмытылған Папалық кезеңінде әлемді билейтін Киелі кітап пайғамбарлығындағы патшалық өз қорытындысына жетеді. Сол патшалықтың күйреуінен туындаған дүниежүзілік дағдарыс Католик шіркеуіне әлемді мынаған құлақтандыруға жол ашады: сол патшалықтың күйреуінен пайда болған аласапыран замандардан өту үшін, әлем Қараңғы ғасырлар тарихында көрсетілгендей, Рим-католик шіркеуінің моральдық билігіне бағынуға тиіс.

Патшалық аяқталып, папалық өз өткен тәжірибесінің әнін шырқағанда, тарихшылар оны қараңғылық деп атайды; онда оның сол қараңғы тарихы жер патшаларына папалық бөлісетін, оларды онымен бірге азғындық жасауға итермелейтін хабар қалайша бола алмақ? Ұлы дағдарыс кезінде өткен дәуірлердің тәжірибесі — оның әні, пайғамбарлық тұрғыдан ұмытылғанға дейінгі өз тәжірибесі — неге жер патшаларына қараңғылық тәжірибесін өздерінің ұлы дағдарысының шешімі ретінде қабылдаудың қисынын беруге тиіс?

«Тіпті римшілдікті құптамайтындардың үлкен бір тобының өзі оның билігі мен ықпалынан төнетін қауіпті жете ұғына бермейді. Көпшілік Орта ғасырларда үстем болған ақыл-ойлық және адамгершілік қараңғылық оның догмаларының, ырымшылдықтарының және езгінің таралуына қолайлы жағдай туғызды, ал қазіргі заманның неғұрлым жоғары зерделілігі, білімнің кеңінен таралуы және дін мәселелеріндегі артып келе жатқан кеңпейілділік төзімсіздік пен озбырлықтың қайта жандануына жол бермейді деп санайды. Осындай ахуалдың осы нұрланған дәуірде орын алуы мүмкін деген ойдың өзі келемеж етіледі. Рас, осы ұрпаққа ақыл-ойлық, адамгершілік және діни тұрғыдан зор нұр төгілуде. Құдайдың Киелі Сөзінің ашық беттерінен көктен келген нұр дүниеге шашылды. Бірақ мынаны есте ұстау керек: берілген нұр қаншалықты зор болса, оны бұрмалап, қабылдамайтындардың қараңғылығы соншалықты қою болады.»

«Киелі кітапты дұға рухымен зерттеу протестанттарға папалықтың шынайы болмысын ашып, оны жек көріп, одан бойларын аулақ салуға жеткізер еді; бірақ көпшілігі өз даналығына соншалық сенгендіктен, ақиқатқа жетектелулері үшін Құдайды

кішіпейілділікпен іздеуді қажет деп санамайды. Өздерінің нұрланғанын мақтан тұтқанымен, олар Жазбаларды да, Құдайдың құдіретін де білмейді. Оларға ар-ұждандарын тыныштандыратын қандай да бір құрал қажет, сондықтан олар руханилығы ең аз және қорлаушысы ең кем нәрсені іздейді. Олардың қалайтыны — Құдайды еске алудың тәсілі болып көрінетін, бірақ шын мәнінде Оны ұмытудың әдісі. Папалық осының бәрінің мұқтажына сай келуге әбден бейімделген. Ол адамзаттың бүкіл дерлік әлемін қамтитын екі тобына арналған: өз еңбегі арқылы құтқарылғысы келетіндерге және өз күнәларының ішінде қала тұра құтқарылғысы келетіндерге. Міне, оның күш-қуатының сыры осында.»

«Зияткерлік қараңғылықтың ұлы күні папалықтың табысына қолайлы екені көрсетілді. Әлі де зияткерлік нұрдың ұлы күні де оның табысына дәл сондай қолайлы екені дәлелденетін болады. Өткен ғасырларда, адамдар Құдай Сөзінсіз және ақиқат білімінсіз болған кезде, олардың көздері байланып, аяқтарының алдына жайылған торды көрмегендіктен, мыңдаған адамдар тұзаққа түсті. Осы ұрпақта да көздері адами жорамалдардың, “өтірік аталған ғылымның”, жарқылынан шағылысатындар көп; олар торды аңғармайды да, көздері байлаулы адамдай оған оп-оңай түседі. Құдай адамның зияткерлік қабілеттері Жаратушысынан берілген сый ретінде қабылдансын және ақиқат пен әділдіктің қызметіне жұмсалсын деп белгіледі; бірақ менмендік пен мансапқұмарлыққа жол беріліп, адамдар өз теорияларын Құдай Сөзінен жоғары көтергенде, онда ақыл-парасат надандықтан да зор зиян келтіре алады. Осылайша, қазіргі заманның Киелі кітапқа деген сенімді ірітетін жалған ғылымы, өзінің тартымды қалыптарымен папалықты қабылдауға жол дайындауда, Қараңғы ғасырларда оның ұлғаюына жол ашқан білімнің жасырылуы қандай табысты болса, дәл сондай табысты болатыны анық». Ұлы тартыс, 572.

«Рим-католиктері сенбі күнінің өзгертілуін өз шіркеуі жасағанын мойындайды және дәл осы өзгерісті шіркеудің ең жоғарғы билігінің дәлелі ретінде келтіреді. Олар аптаның бірінші күнін сенбі ретінде ұстану арқылы протестанттар оның құдайлық істерге қатысты заң шығару билігін мойындап отыр деп мәлімдейді. Рим шіркеуі өзінің қателеспеушілік туралы талабынан бас тартқан жоқ; әрі дүние мен протестант шіркеулері Ехобаның сенбісін теріске шығарып, оның өзі орнатқан жалған сенбіні қабылдағанда, олар іс жүзінде осы талапты мойындайды. Олар бұл өзгеріс үшін беделді негізді алға тартуы мүмкін, бірақ олардың пайымдауларының жаңсақтығы оңай аңғарылады. Папашыл адам протестанттардың бұл істе өз-өздерін алдап, істің нақты жайына өз еріктерімен көз жұмып отырғанын көруге жеткілікті дәрежеде қырағы. Жексенбілік мекеме ықыласқа ие болған сайын, ол ақырында бүкіл протестант әлемін Римнің туының астына алып келетініне сенімді болып, қуанады.»

«Сенбілік күннің өзгертілуі — Рим шіркеуі билігінің белгісі не таңбасы. Төртінші өсиеттің талаптарын түсіне отырып, шынайы сенбіліктің орнына жалған сенбілікті сақтауды таңдағандар, сол арқылы оны бұйыратын жалғыз билікке құрмет көрсетеді. Аңның таңбасы — Құдай белгілеп қойған күннің орнына дүние қабылдаған папалық сенбілік.»

«Алайда пайғамбарлықта белгіленгендей, аңның таңбасын қабылдайтын уақыт әлі келген жоқ. Сынақ кезеңі әлі келген жоқ. Рим-католик қауымын қоспағанда емес, әрбір шіркеуде шынайы мәсіхшілер бар. Ешкім де нұрды қабылдап, төртінші өсиеттің міндеттілігін көрмейінше айыпталмайды. Бірақ жалған сенбі күнін күштеп орындататын жарлық шыққанда, әрі үшінші періштенің зор дауысы адамдарды аңға және оның мүсініне табынуға қарсы ескерткенде, жалған мен ақиқаттың арасындағы шекара айқын түрде жүргізілетін болады. Сонда әлі де заңсыздықта қала беретіндер маңдайларына немесе қолдарына аңның таңбасын қабылдайды.

«Жедел қадамдармен біз осы кезеңге жақындап келеміз. Протестанттық шіркеулер жалған дінді қолдау үшін зайырлы билікпен біріккен кезде, ал сол жалған дінге қарсы тұрғаны үшін олардың арғы аталары ең қатал қудалауға төзген еді, сол кезде папалық сенбі шіркеу мен мемлекеттің біріккен билігімен міндетті түрде енгізілетін болады. Ұлттық деңгейдегі діннен безу болады, ол тек ұлттық күйреумен ғана аяқталады». Bible Training School, February 2, 1913.

Енді біз тараудың өзіне толықтай кіріспес бұрын анықтауға тырысып отырған рәміздеріміздің бесеуіне тоқталдық. Киелі кітаптағы пайғамбарлықта қала — патшалық, ал Ишаяның жиырма үшінші тарауында өзара тығыз байланысты, бірақ айқын түрде әртүрлі екі патшалық бар. Біріншісі — «тәж кигізуші қала», ал екіншісі — «саудагер қала». Соңғы күндерде айдаһар, аң және жалған пайғамбардың үштік одағына билік жүргізіп отырған күш — папалық. Тәжі бар патшалық — сол.

«Соңғы дағдарысқа жақындаған сайын, Жаратқан Иенің қызмет етуші құралдарының арасында жарасым мен бірлік болуы аса маңызды. Дүние дауылға, соғысқа және алауыздыққа толы. Алайда бір бастықтың — папалық биліктің — астында адамдар Құдайға Оның куәгерлерінің тұлғасында қарсы тұру үшін бірігеді. Бұл одақ ұлы жолдан тайған арқылы бекемделеді. Ол өз агенттерін ақиқатқа қарсы соғысу үшін біріктіруге ұмтылған кезде, оның жақтаушыларын бөлуге және бытыратып жіберуге де әрекет етеді. Қызғаныш, жаман күмән, жамандау — осылардың бәрін ол араздық пен жікке бөлінуді туғызу үшін қоздырады». Testimonies, volume 7, 182.

Тәжі бар патшалық — Тир, оның мағынасы — «жартас». Осы тарауда Тир Мәсіхті жасанды түрде қайталауға ұмтылатын папалықты білдіреді, өйткені папалық — антихрист. «Антихрист» сөзіндегі «анти» сөзі «орнына» дегенді білдіреді. Папалық әрбір деңгейде Мәсіхтің жалған баламасын орнатуға ұмтылады, ал Тир атауы «жартас» дегенді білдіреді, өйткені папалық — «Ғасырлар Жартасының» жалған көшірмесі.

Тақ тағушы қала — Тирге қарсы бұл кеңесті кім ойластырды? Оның көпестері — әміршілер, ал саудагерлері — жер жүзінің құрметтілері еді. Мұны Өскерлер Иесі Жаратқан Ие ниет етті: барлық даңқтың тәкаппарлығын былғау үшін әрі жер жүзінің барлық құрметтілерін менсінбеуге лайық ету үшін. Өз жеріңнен өзендей өтіп кет, уа, Таршиш қызы: енді күш-қуат жоқ. Ол Өз қолын теңіздің үстіне созды, патшалықтарды сілкіндірді; Жаратқан Ие саудагер қалаға қарсы оның бекіністерін қирату туралы бұйрық берді. Ишая 23:8–11.

Біз көптеген куәліктер арқылы «патшалықтардың шайқалуы» Құдай тарапынан, Ислам арқылы жүзеге асырылатынын көрсетпекпіз. Ислам — халықтарды ашуландыратын әрі халықтарды шайқау үшін қолданылатын күш. Осы тұста біз Жаратқан Иенің «жердегі барлық мәртебелілерді» қорлауға бел байлағанын айқындап отырмыз; олар — «саудагерлер» мен «алыпсатарлар», олардың «берік қамалдары» қиратылуға тиіс. Саудагер қала мен тәж кигізуші қала «көк аспанның қаһарын туғызды», сондықтан Жаратқан Ие олардың «берік қамалдарын» жоюды мақсат етті, ал бұл экономиканы білдіреді. Экономиканың күйреуі Америка Құрама Штаттарындағы жексенбілік заңнан бұрын болады, өйткені жексенбілік заңға дейін Америка Құрама Штаттарының азаматтары «Құдайдың рақымына және уақытша гүлденуге» қайта оралуды талап етеді. Олардың уәжі — жексенбі «қатаң түрде орындалмайынша», Құдайдың үкімдері тоқтамайды. Киелі кітаптағы бірнеше куәлік әлем экономикасының алапат күйреуінің табалдырығында тұрғанымызды растайды. Сол күйреу жексенбілік заңнан бұрын болады, дәл 1837 жылғы күйреу 1844 жылғы 22 қазаннан бұрын болғаны сияқты.

«Сонда ұлы алдаушы адамдарды Құдайға қызмет ететіндердің осы зұлымдықтарға себепкер екеніне иландырады. Көктің наразылығын туғызған топ өздерінің барлық ауыртпалықтарын Құдайдың өсиеттеріне мойынсұнуы заң бұзушылар үшін үздіксіз әшкерелеу болып табылатын адамдардың мойнына артады. Адамдар жексенбілік саббатты бұзу арқылы Құдайды ренжітіп жатыр; осы күнә тоқтамайтын апаттарды әкелді, әрі жексенбіні сақтау қатаң түрде міндеттелмейінше, бұл қасіреттер тыйылмайды деп жария етіледі; ал төртінші өсиеттің талаптарын алға тартатындар, осылайша жексенбіге деген құрметті жойып жатыр деп, халықтың тыныштығын бұзушылар ретінде көрсетіледі, олар халықтың Құдайдың рақымына және уақытша өркендеуге қайта ие болуына кедергі жасайды делінеді. Осылайша ежелде Құдайдың қызметшісіне қарсы айтылған айып тағы да қайталанатын, әрі соған пара-пар негіздермен қайталанатын: “Ахаб Ілиясты көрген кезде, Ахаб оған: «Исраилді мазасыздандырып жүрген сенбісің?»—деді. Сонда ол: «Исраилді мен мазасыздандырған жоқпын, қайта, Жаратқан Иенің өсиеттерін тастап, Бағалдардың соңынан ерген сен және әкеңнің үйі мазасыздандырды»,—деп жауап берді”. 1 Патшалықтар 18:17, 18. Халықтың қаһары жалған айыптар арқылы қоздырылған кезде, олар Құдайдың елшілеріне қарсы жолдан тайған Исраилдің Ілиясқа қарсы ұстанған жолына өте ұқсас бағыт ұстайтын болады». Ұлы тартыс, 590.

Ілиястың Кармил тауында Бағал пайғамбарлары мен тоғай абыздарына қарсы тұруы жексенбілік заңды бейнелейді. Шіркеуге арналған хабар: «бүгін кімге қызмет ететінінңі таңда» болды. Бұл тарих жексенбілік заң кезінде қайталанғанда, қойылатын сұрақ: «қай күнді таңдайсың, өйткені сен таңдаған күн кімге қызмет ететінінңі көрсетеді». Кармил тауынан бұрын үш жарым жылға созылған қатты құрғақшылық болды. Жексенбілік заңнан бұрын жексенбілік заңдардың бірқатар кезеңдері болады, бірақ олар «қатаң түрде орындалатын» емес. Жексенбілік заңмен байланысты қағида мынау: ұлттық діннен тайу ұлттық күйреумен жалғасады. Бұған мысал ретінде Константин 321 жылы жексенбілік заң қабылдады, содан көп ұзамай Аян кітабының сегізінші тарауындағы алғашқы төрт керней Батыс Римді 476 жылға қарай өз ақырына жеткізе бастады. Константин туралы оқиға

маңызды, өйткені ол жексенбіні біртіндеп көтермелеуді және сонымен қатар жетінші күнгі сенбіге біртіндеп шектеу қоюды қамтыды. Бұл үдемелі тарих өз қорытындысына азаматтар жексенбіні ұстануға мәжбүр болғанда немесе сенбіні сақтағаны үшін қудаланғанда жетті. Бұл сондай-ақ Құрама Штаттардағы үдей түскен жексенбілік заңнаманың да қорытындысы. Жексенбілік ғибадатты күштеп орындатумен байланысты қағидалардың бірі: «ұлттық діннен тайу ұлттық күйреумен жалғасады». Бұл қағида Аян кітабының он үшінші тарауының он бірінші аятындағы нақты жексенбілік заңға дейін жексенбілік заңды орындатудың күшеюі Құдай үкімдерінің де күшеюін туғызатынын білдіреді. Әрбір заңдық бекіту соған сәйкес күйреуді алып келеді. Азаматтар сенбі сақтаушыларды туындатып отыр деп айыптап жүрген үкімдер шын мәнінде жексенбілік заңнаманы күшейте орындатудан туындайды. Біз «Ұлы күрестен» мен «Жексенбілік үдеу» деп атаған үзіндіні қостық. Оны тағы бір рет оқып шығуыңызды ұсынар едім. Ол «Пайғамбарлық Рухы» деп аталған санатта орналасқан.

«Құдай Өз халқы қарсыласу мен қаһардың дауылына төтеп беруге дайын болуы үшін, ақырғы күндерде не болатынын ашып көрсетті. Алдарында тұрған оқиғалар жайында ескертілгендер келе жатқан дауылды тыныш қана күтіп отыруға, Жаратқан Ие қиындық күні Өзінің адалдарын паналатады деп өздерін жұбатуға тиіс емес. Біз Иемізді күтіп тұрған адамдар сияқты болуға тиіспіз: бос үмітпен емес, мызғымас сеніммен, шынайы еңбек үстінде күтуіміз керек. Қазір санамыздың маңызы шамалы нәрселерге шектен тыс беріліп кетуіне жол беретін уақыт емес. Адамдар ұйқыда жатқанда, Шайтан Жаратқан Иенің халқына мейірім де, әділдік те көрсетілмейтіндей етіп, істерді белсенді түрде реттеп жатыр. Жексенбілік қозғалыс қазір қараңғылықта ілгерілеп келеді. Жетекшілер шынайы мәселені жасыруда, әрі бұл қозғалысқа қосылып жатқандардың көбі астардағы ағынның қайда бет алып бара жатқанын өздері де көрмейді. Оның мәлімдемелері жұмсақ және сырттай христиандық сипатта көрінеді, бірақ ол сөйлейтін кезде айдаһардың рухын әшкерелейді. Бізге қауіп төндіріп тұрған қатердің бетін қайтару үшін қолымыздан келгеннің бәрін істеу — біздің парызымыз. Халық алдында өзімізді тиісті түрде көрсету арқылы теріс пікірді сейілтуге ұмтылуымыз керек. Ар-ождан бостандығын шектеуге бағытталған шараларға қарсы барынша пәрменді қарсылық білдіру үшін, даулы мәселенің шын мәнін олардың алдына қоюымыз керек. Жазбаларды зерттеп, сеніміміздің себебін түсіндіріп бере алатындай болуымыз керек. Пайғамбар былай дейді: “Зұлымдар зұлымдық істей береді; зұлымдардың ешқайсысы түсінбейді, ал даналар түсінеді”. Testimonies, volume 5, 452.»

Жексенбілік заңнаманы ілгерілету қозғалысын танып-білу қиын, өйткені ол «қараңғылықта» өз жолын жасап келеді, ал папалық «жасырын және күдік туғызбастан» «өз мақсаттарын ілгерілету үшін өз күштерін нығайтып жатыр». Жексенбілік заңнаманы қараңғылықта қабылдатуға бағытталған іс — жүз қырық төрт мыңның сыналу үдерісіндегі негізгі мәселе екені шындық. Даниял мен Уайт ханымның айтуынша, «зұлымдардың ешқайсысы түсінбейді». Даниялдағы «зұлымдар» — Матайдағы «ақымақ қыздар», ал Уайт ханым оларды Лаодикейліктер деп анықтайды. Даналар, тіпті айналамыздағы тарих Құдай Сөзіне қайшы болып көрінсе де, қазір болып жатқан оқиғаларды түсінеді. Біз Құдай Сөзіне сенеміз бе, әлде айналамызда болып жатқан жайттарға ма? Алайда ақырзаманның Нұхтың

күндеріндегідей болатыны бізге алдын ала ескертілген.

«Дүние, басбұзарлыққа толы, Құдайсыз ләззатқа толы, ұйқыда, тәндік қауіпсіздікке мас болып ұйқыда жатыр. Адамдар Жаратқан Иенің келуін алысқа ысырып қояды. Олар ескертулерге күледі. Тәкаппарлықпен: “Әуел бастан бері бәрі сол қалпынша жалғасып келеді”,— деп мақтанады. “Ертең де бүгінгідей болады, тіпті одан да молырақ болады”. 2 Петір 3:4; Ишая 56:12. Біз ләззатқұмарлыққа бұрынғыдан да тереңірек бойлай түсеміз. Бірақ Мәсіх: “Міне, Мен ұры сияқты келемін”,— дейді. Аян 16:15. Дүние мазақ етіп: “Оның келемін деген уәдесі қайда?”— деп сұрап тұрған дәл сол уақытта, белгілер орындалып жатыр. Олар: “Бейбітшілік және қауіпсіздік”,— деп айқайлап жатқанда, кенеттен күйреу келіп жетеді. Келемеждеуші, ақиқатты қабылдамайтын адам, астамшылыққа салынған кезде; пайда табудың әртүрлі салаларындағы күнделікті жұмыс принципке назар аудармастан жалғасып жатқан кезде; студент Киелі кітабынан өзге барлық нәрсе туралы білімді ынтамен іздеп жатқан кезде, Мәсіх ұры сияқты келеді.»

«Дүниедегі барлық нәрсе толқуда. Заманның белгілері қатерлі. Келе жатқан оқиғалар өз көлеңкелерін алдын ала түсіреді. Құдайдың Рухы жер бетінен шегінуде, ал қасіреттің соңынан қасірет теңізде де, құрлықта да ілесіп келеді. Дауылдар, жер сілкіністері, өрттер, су тасқындары, әртүрлі дәрежедегі кісі өлтірулер бар. Болашақты кім оқи алады? Қауіпсіздік қайда? Адамдық не жерлік ешнәрседе сенімділік жоқ. Адамдар өздері таңдаған тудың астына тез арада топтасуда. Олар өз жетекшілерінің қимылдарын тынымсыз күтіп, қадағалап отыр. Раббымыздың келуін күтіп, қадағалап әрі соның жолында еңбек етіп жүргендер бар. Басқа бір топ алғашқы ұлы діннен безгеннің қолбасшылығы астында сапқа тұсіп жатыр. Тозақтан қашып құтылып, көкті иеленуіміз керектігіне жүрегімен де, жанымен де сенетіндер аз.»

«Дағдарыс бізге біртіндеп жақындап келеді. Күн көкте жарқырап, өзінің әдеттегі жолымен өтіп барады, ал аспан әлі де Құдайдың ұлылығын жариялап тұр. Адамдар әлі де ішіп-жеп, егіп, құрылыс салып, үйленіп, тұрмысқа шығып жатыр. Саудагерлер әлі де сатып алып, сатып жатыр. Адамдар әлі де бірін-бірі итермелеп, ең жоғары орын үшін таласуда. Ләззат сүйгіштер әлі де театрларға, ат жарыстарына, құмар ойын орындарына ағылуда. Ең жоғарғы қозу үстемдік етіп тұр, алайда сынақ мерзімінің уақыты тез жабылып келеді, әрі әрбір іс мәңгілікке шешілгелі тұр. Шайтан өз уақытының аз қалғанын көреді. Ол адамдар алдансын, адастырылсын, әуре-сарсаңға түсірілсін әрі арбалып қалсын деп, сынақ күні аяқталып, рақым есігі мәңгіге жабылғанға дейін, барлық өз құралдарын іске қосты.»

Ғасырлар бойы бізге Зәйтүн тауынан Раббымыздың ескерту сөздері салтанатты түрде жетіп келеді: «Өздеріңе сақ болыңдар, жүректерің тойымсыздықпен, маскүнемдікпен және осы өмірдің қам-қайғысымен ауырлап кетпесін, сол күн сендерге кенеттен келмесін». «Сондықтан сергек болыңдар және әрдайым дұға етіңдер, сонда болуға тиісті осының бәрінен қашып құтылуға және Адам Ұлының алдында тұруға лайықты деп табыласыңдар». The Desire of Ages, 635, 636.

Ишаяның жиырма үшінші тарауында Сидон — Америка Құрама Штаттары, ал Тир — папалық. Тир мен Сидон Жерорта теңізі жағалауында орналасқан ежелгі замандас

финикиялық қалалар еді. Олар теңіз саудасымен, байлығымен және көне дүниедегі ықпалымен танылған болатын. Осы үзіндіде Сидон және оның «саудагерлері» Таршишті толықтырады. Сидонның саудагерлері «Сихордың тұқымымен» сауда жасады, бұл — «өзеннің өнімі», әрі «өзеннің» жемісі, және бұл — «оның табысы», өйткені ол «халықтардың сауда орны». Барлық пайғамбарлар дүниенің соңы туралы айтады, ендеше дүниенің соңында халықтардың сауда орны кім? Бұл — АҚШ.

Сихор — Мысырдағы өзен (сірә, Ніл атырауы) және ол дүниенің байлығын бейнелеу үшін қолданылады, өйткені Мысыр — дүние. Сидонның «пәк қызы» АҚШ-тың соңғы ұрпағын бейнелейді, әрі ол жексенбілік заңмен бірге жүретін әскери жағдайдан және соның артынша бірден келетін ұлттық күйреуден езгі көреді. Сидонның сол қыздары Тир туралы қойылған мына сұрақ арқылы әшкереленіп, жазғыртылады: АҚШ қуанған «бұл сендердің шаттықты қалаларың» (патшалықтарың) ма? Үзіндіге сәйкес, топан судан кейін көп ұзамай Нимрод негізін қалағандықтан, «ежелгі күндерден бастау алатын көне» сол «патшалық осы ма?»

Құдай оны жазалау үшін «тәж кигізуші қала — Тирге» қатысты мұны белгілеп, «ниет еткен». Папалыққа арналған жазаға дүниенің қаржылық құрылымының күйреуі де кіреді, өйткені «Жаратқан Ие» «саудагер қала» — «Сидонға», (Америка Құрама Штаттарына,) қарсы «бұйрық берді». Оның «бекіністерді қиратып-жою» туралы, яғни Америка Құрама Штаттарының экономикасына қарсы бұйрығы — сенбі өсиеті, өйткені ұлттық діннен безу ұлттық күйреуге ұласады.

Папалықтың жазалануы Америка Құрама Штаттарының экономикасы күйретілгеніне жауап ретінде бүкіл әлем экономикасының құлдырауынан басталады. Сидонның өз экономикасымен байланысты «үйі» бар, сондықтан ол енді кіре алмайтындықтан, жойылатын қаржылық құрылымды бейнелейді. Сол «үйден» енді ешқандай инвестициялар да, пайда да болмайды, өйткені ол жойылған. Қирау жексенбілік заң кезінде болады, дегенмен жексенбілік заңға дейін-ақ үдей түсетін үкімдер бар. Құлдырау келгенде, папалық, өз саудагер әміршілері мен даңқты алыпсатарларымен бірге АҚШ және Таршиш кемелері «зарлайтын» болады.

Үзіндідегі «Таршиштің» орналасқан жері ежелгі дүниеде байлықпен байланыстырылады, ал Киелі кітаптағы Таршиш кемелері — экономикалық қуаттың ең басты нышаны.

Өйткені патшаның кемелері Хұрамның қызметшілерімен бірге Таршишке барып тұрды; Таршиш кемелері әр үш жыл сайын бір рет келіп, алтын, күміс, піл сүйегі, маймылдар мен тауыс құстарын алып келетін. Ал Сүлеймен патша байлық пен даналықта жер жүзіндегі барлық патшалардан асып түсті. 2 Шежірелер 9:21, 22.

Кемелер экономикалық қуатты білдіреді, ал Таршиш — Киелі кітаптағы пайғамбарлықта көрсетілген жетекші экономикалық кеме. Таршиштің «қызы» арқылы бейнеленген соңғы ұрпағына: «Өз жеріңнен өзен секілді өтіп кет»,— деп айтылады; сонда ол өз жерінде «енді күштің жоқ» екенін және енді Тир патшалығы туралы «шаттана» алмайтынын көреді. Олар іздеген күш Сидонның бұрынғы экономикалық қуаты еді, бірақ ол ғайып болды, өйткені теңіз: «Мен толғатқан жоқпын, бала да туған жоқпын, жас жігіттерді де өсірген жоқпын,

қыздарды да тәрбиелеп жеткізген жоқпын»,— деп сөйлеген еді; осылайша теңіздің, яғни әлем халықтарының, дүниежүзілік экономиканың күйреуін жоқтап тұрған соңғы ұрпағы айқындалады; дәл сол сәтте әлем халқы жер тарихының соңғы ұрпағы өздері екенін шынайы түрде ұғынады, әрі мәңгілік өмірге дайындалу үшін енді тым кеш болады.

«Адамның сезім мүшелеріне мәңгілік көріністердің шындығы ашылғанда, ақшаның құны өте тез арада күрт төмендейді.» Evangelism, 62.

Бұл үзіндіде бәріне азап әкелетін екі «хабар» немесе мәлімдеме бар. Бірінші «хабар» Мысыр туралы, ал екінші «хабар» — Тир туралы. Мысыр туралы хабар өткен шақта берілген, өйткені Ишая: «Мысыр туралы хабар естілгендегідей»,— дейді; осы арқылы Құдайдың Сидонды (АҚШ-ты) жоюынан бұрын Мысырмен байланысты бір іс жасағанын көрсетеді. Құдайдың Мысырмен не істегені, сол да Мысыр туралы «хабарды» білдіреді: Ол Мысырды Құдай таңдаған халықпен алғаш рет келісімге кірген уақытымен байланысты түрде жойды. Бұл екі хабар — бір ғана «хабар». Мысыр туралы хабар — басталуы, ал Тир туралы хабар — аяқталуы. Альфа мен Омега соңғы күндердегі жүз қырық төрт мыңмен жасалған келісімді осы тақырыптың бастапқы тарихы арқылы бейнелеп көрсетті. Мысыр туралы «хабар» — перғауын мен оның жасағы жойылған Қызыл теңіздегі құтқарылу; бұл Құдай халқының соңғы құтқарылуының бейнесі, ал сол соңғы құтқарылу «Тирдің ауыртпалығы» болып табылатын «хабар» арқылы көрсетілген.

Киелі кітапта Таршиш кемелерін жоятын күш ретінде бейнеленгені — Ислам. Ислам тақырыбы кейінірек қарастырылатын болады, сондықтан бұл мәселеге кейінірек неғұрлым толық тоқталамыз. Бұл үзіндіде ол Кипрдің көне атауы болып табылатын “Хиттим” ретінде көрсетілген, әрі үзіндіде Сидон мен Тирдің қирауы “Хиттимнен” аян етілетіні айтылған. Исламның нышаны Киелі кітап пайғамбарлығында Америка Құрама Штаттарының жойылуының өте нақты бір көрінісін қамтиды.

Ишая кітабында аталған күндер мен жылдарды қадағалап отыру маңызды, өйткені олар көбіне одан кейінгі үзіндінің пайғамбарлық уақытын айқындайды. Ишаяның жиырма үшінші тарауы жиырма екінші тараудағы аян аңғары туралы «ауыртпалықтан» кейін келеді; ал оның алдында жиырма бірінші тарау бар, онда үш «ауыртпалық» берілген, және үшеуі де Исламды білдіреді. Сол тарауға дейін, жиырмасыншы тараудың бірінші аятында, кейінгі тарауларда келетін қасірет туралы пайғамбарлықтар айқындалатын пайғамбарлық тарихтың көрінісі берілген.

Тартан Ашдодқа келген жылы (оны Ассур патшасы Саргон жіберген еді), ол Ашдодқа қарсы соғысып, оны басып алды. Ишая 20:1.

«Тартан» сөзі есім болуы да мүмкін, бірақ, сірә, ол әскери басшының лауазымы болса керек. Тартан Мысырдағы Ашдод қаласына келіп, оны ассириялықтар дүниеге біртіндеп өз билігін орнатып жатқан тарих кезеңінде басып алды. Ассур Бабылдың бейнесі болды. Ассур да, Бабыл да солтүстіктен келген патшалықтар еді; екеуі де Құдайдың қойларын «шашыратқан» «арыстандар» деп сипатталады және екеуі де бірдей жазаға ұшырайды. Ассур — алғашқысы, Бабыл — соңғысы.

Исраил — бытырап кеткен қой; арыстандар оны қуып жіберді: әуелі оны Ассур патшасы жалмады; ал ақырында Бабыл патшасы осы Набуходоносор оның сүйектерін сындырды. Сондықтан Әскерлердің Жаратушы Иесі, Исраилдің Құдайы, былай дейді: Міне, Мен Бабыл патшасын да, оның елін де, Ассур патшасын жазалағанымдай, жазалаймын. Еремия 50:17, 18.

Пайғамбарлық тұрғыдан алғанда, олардың екеуі де — «тәкаппар Ассириялық».

«Өркөкірек ассириялық Саннахериб Құдайды қорлап, Оған тіл тигізіп, Исраилді жойып жіберемін деп қоқан-лоқы көрсеткенде, “сол түні Жаратқан Иенің періштесі шығып, ассириялықтардың қосынында бір жүз сексен бес мың адамды қырып салды”. Саннахерибтің әскерінен “барлық ержүрек батырлар, басшылар мен қолбасылар қырылып қалды”. “Сөйтіп, ол масқара болып, өз еліне қайтып кетті”». [Патшалықтар 4-жазба 19:35; Шежірелер 2-жазба 32:21.] Ұлы күрес, 512.

«Тартан Ашдодқа келіп», «оны алған» жыл, Даниялдың он бірінші тарауының соңғы алты аятында бейнеленгендей, папалық биліктің дүниені біртіндеп жаулап алуын білдіреді. Тергеу сотының «соңғы күндері» болып табылатын және тікелей атқарушы сотқа (соңғы жеті жазаға) алып баратын жексенбілік заң дағдарысының тарихы — Тартанның Ашдодқа келген «жылымен» бейнеленген тарихи көрініс. Осы тарихи мәнмәтін орныққаннан кейін Ишая Исламға қатысты қасірет туралы үш пайғамбарлықты, Лаодикеялық Адвентизмге қатысты бір пайғамбарлықты, содан соң Тир туралы ауыр жүкті баяндайды. Жиырма төртінші тарау — соңғы жеті жазаның классикалық мысалдарының бірі; одан кейінгі жиырма бесінші тарау Құдай халқының түпкілікті құтқарылуын бейнелейді, онда біз Құдай халқының ұлы қасірет уақытында айтатын ең танымал мәлімдемелерінің бірін кездестіреміз.

Сол күні: «Міне, бұл — біздің Құдайымыз; біз Оны күттік, және Ол бізді құтқарады; бұл — Жаратқан Ие; біз Оны күттік, Оның құтқаруында қуанып, шаттанайық», — деп айтылады. Ишая 25:9.

Жүз қырық төрт мың — Он қыз туралы астарлы әңгімеге сәйкес, Иелері кідірсе де, Оның тойға келуін күткен дана қыздар. Олар Лаодикеялықтар емес, олар Филадельфиялықтар. Осы уақытқа дейін бұл мақала мән-жайды баяндап келді.

1798 жылы Наполеон папаны тұтқынға алып, Аянның он үшінші тарауына сәйкес дүниенің ақырында жазылатын пайғамбарлық өлімші жараны салды. Сол кезде Америка Құрама Штаттары Даниялдың екінші, жетінші, сегізінші және он бірінші тарауларына, сондай-ақ Аянның он екінші, он үшінші, он алтыншы, он жетінші және он сегізінші тарауларына сәйкес Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық ретіндегі орнын иеленді. Сол уақыттан бері Америка Құрама Штаттарының республикалық мүйізі де, протестанттық мүйізі де (Адвентизм) папалықтың кім екенін ұмытты. 1798 жыл — дүниенің өзге халықтары Америка Құрама Штаттарын егемен ел ретінде алғаш мойындаған жыл, әрі бұл — бірінші періштенің хабары тарихта келген жыл.

Сол кездегі протестанттың «ұраны» — «Киелі кітап және тек қана Киелі кітап» еді. Протестанттар өздерін тек қана Киелі кітаптың қорғаушылары ретінде танытады, ал екінші

періштенің келуімен адвентизм олардың жүгін өз мойнына алған кезде, олар сол «ұранды» қабылдады, содан кейін «кітап халқы» деп аталды. Уильям Миллердің қызметі арқылы оларға, егер дұрыс қолданылса, тыңдауды қалайтындардың бәрінің санасына Киелі кітапты ашатын ережелер жиынтығы берілді. Миллердің пайғамбарлықты түсіндіру ережелері — егер үшінші періштенің хабарын жеткізетін болсақ, шабыт бізге зерттеуіміз керек деп айтатын нәрсе.

Мәсіх былай деді: «Егер кімде-кім Менің артымнан ергісі келсе, өзінен бас тартсын, айқышын көтеріп, Маған ерсін». Тағы да Ол: «Мен — дүниенің нұрымын; Маған ерген адам қараңғылықта жүрмейді»,— деді. Ақиқаттың нұры жанып тұрған шам секілді таралып барады, ал нұрды сүйетіндер қараңғылықта жүрмейді. Олар Киелі жазбаларды зерттейді, сөйтіп өздерінің нағыз Бағушының даусын тыңдап жүргеніне, ал бөтеннің даусын емес екеніне анық көз жеткізуі үшін.

«Үшінші періштенің хабарын жариялаумен айналысып жүргендер Киелі жазбаларды Миллер әкей ұстанған дәл сол әдіс бойынша зерттеуде. «Пайғамбарлықтар және пайғамбарлық хронологияға көзқарастар» атты шағын кітапта Миллер әкей Киелі кітапты зерттеу мен түсіндіруге арналған мынадай қарапайым, бірақ парасатты әрі маңызды ережелерді келтіреді:

«1. Әрбір сөз Киелі кітапта ұсынылған тақырыпқа қатысты өзінің тиісті маңызына ие болуы тиіс; 2. Бүкіл Жазба қажет, әрі оны ыждағатты қолдану мен зерттеу арқылы түсінуге болады; 3. Жазбада ашылған ешбір нәрсе сеніммен, күмәнданбай сұрайтындардан жасырылмайды да, жасырын болып та қалмайды; 4. Ілімді түсіну үшін, білгіңіз келген тақырыпқа қатысты барлық аяттарды бір жерге жинаңыз, содан кейін әрбір сөзге өзінің тиісті ықпалын беріңіз; егер сіз қайшылықсыз өз көзқарасыңызды қалыптастыра алсаңыз, онда қателесіп тұрған жоқсыз; 5. Жазба өз-өзінің түсіндірушісі болуы тиіс, өйткені ол өзі үшін ереже болып табылады. Егер мен маған түсіндіріп беруі үшін бір ұстазға тәуелді болсам, ал ол оның мағынасын шамалап жоритын болса, немесе өз секталық сеніміне байланысты оны солай қалап тұрса, яки дана деп танылуды қаласа, онда оның жорамалы, қалауы, сенімі немесе даналығы менің ережем болады, ал Киелі кітап емес.»»

«Жоғарыда келтірілгендер — осы ережелердің бір бөлігі; әрі біз Киелі кітапты зерттегенде, баяндалған қағидаларды бәріміздің де мұқият ұстанғанымыз игі.

«Шынайы сенім Киелі Жазбаларға негізделеді; бірақ Шайтан Киелі Жазбаларды бұрмалап, адасушылық енгізу үшін соншалықты көп айла-тәсілдерді қолданады, сондықтан олардың шын мәнінде нені үйрететінін білгісі келетін жанға аса зор сақтық қажет. Қазіргі заманның ұлы алдауларының бірі — сезімге тым көп ден қою және Құдай сөзінің анық айтылған сөздерін елемей тұрып, адалдыққа үміт арту, өйткені ол сөз сезіммен сәйкес келмейді. Көптеген адамдардың сенімі үшін эмоциядан басқа іргетасы жоқ. Олардың діні қызбалықтан тұрады; ол басылғанда, сенімдері де жоғалады. Сезім сабан болуы мүмкін, ал Құдай сөзі — бидай. Ал пайғамбар: “Сабанның бидайға не қатысы бар?” — дейді.»

«Ешқашан ие болмаған әрі оған қол жеткізе алмаған жарық пен білімге құлақ аспағаны үшін ешкім айыпталмайды. Бірақ көптеген адамдар Мәсіхтің елшілері өздеріне ұсынған ақиқатқа мойынсұнудан бас тартады, өйткені олар дүниенің өлшеміне сай болуды қалайды; сондықтан олардың түсінігіне жеткен ақиқат, жанға нұрын шашқан жарық, Сот күні оларды айыптайтын болады. Осы соңғы күндерде біз барлық ғасырлар бойы жарқырап келген жинақталған жарыққа иеміз, сондықтан соған сәйкес жауапты боламыз. Киелілік жолы дүниемен бір деңгейде емес; ол биікке көтерілген жол. Егер біз осы жолмен жүрсек, егер Жаратқан Иенің өсиеттері жолымен жүгірсек, онда “әділдердің жолы кемел күнге дейін барған сайын жарқырай түсетін нұрдай” екенін табамыз». Review and Herald, November 25, 1884.

Уильям Миллердің қағидалары туралы толығырақ «Пайғамбарлық кілттер» санатындағы William Miller атты мақалада оқи аласыз.

Киелі кітапты зерттеуімізде бәріміз де пайғамбарлықты түсіндірудің «Әке Миллердің» ережелерінде баяндалған қағидаларға құлақ асқанымыз жөн. Протестантизм мүйізіне біз Киелі кітап деп атайтын қасиетті құжат берілді, сондай-ақ ондағы қамтылған қағидаларды қорғап, ілгерілету жауапкершілігі де тапсырылды; әрі протестанттық мүйізге қасиетті құжаттың мәні мен мақсатын дұрыс ажыратып тану үшін ережелер жиынтығы да берілді.

Республикашылдықтың мүйізіне біз Конституция деп атайтын қасиетті құжат берілді, әрі ондағы қамтылған қағидаларды қорғау және ілгерілету жауапкершілігі де жүктелді. Республикашыл мүйізге сондай-ақ осы қасиетті құжаттың мәні мен мақсатын дұрыс ажыратуға арналған ережелер жиынтығы берілді. Конституцияны дұрыс ажырату үшін берілген ережелер — Құқықтар туралы билль, және ол Конституцияның ең маңызды мақсатын Құқықтар туралы билльдің алғашқы ережелерінің өзінде бекітеді. Құқықтар туралы билльде көрсетілген Бірінші түзету — дін бостандығы, ой-пікір білдіру бостандығы, сөз бостандығы және баспасөз бостандығы.

«Конгресс қандай да бір дінді мемлекеттік түрде орнатуға қатысты немесе оның еркін ұстанылуына тыйым салатын; не сөз бостандығын немесе баспасөз бостандығын шектейтін; не халықтың бейбіт түрде жиналу және өз шағымдарын қанағаттандыруды сұрап Үкіметке өтініш жасау құқығын шектейтін ешқандай заң қабылдамайды». АҚШ Конституциясы, I түзету

Жексенбілік заң — дін бостандығына кепілдік беретін Конституцияның бірінші түзетуіне қарсы жасалған ашық шабуыл; ал бұл бостандық жексенбілік заң арқылы жойылады, сөйтіп бұл Конституцияның ақырына, Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық ретіндегі Америка Құрама Штаттарының ақырына және сол кезде үшінші періштенің хабарын зор айқаймен жариялап жүргендерге қарсы қудалаудың басталуына белгі болады. Үшінші періштенің зор айқайын жариялап, Бірінші түзету мен Конституцияның жойылуына қарсы наразылық білдіріп жүргендер, өздері қорғауға тағайындалған қасиетті құжатты қорғайтын қасиетті қағидаларды сақтап, қолданып отыруға тиіс болған адамдар тарапынан қудаланады. Бұл — қозыға ұқсас жер аңындағы екі мүйіздің қатарлас тарихтарын түсініп, қолданудың бір көрінісі. Конституцияның негізін қалаған аталар Миллер әкемен қатар

қойылады. Миллерге қатысты қолданылған «Әке» атауы папалық дін қызметкерін емес, жетекшіні білдіру үшін қолданылады. Киелі кітап өзін рухани жетекші ретінде көрсететін адамдарды «әке» деп атауға тыйым салады. Көп жағдайда болатындай, миллериттер де өз әкесінің атымен аталады. Осы айырмашылықты ескермей қалу — Ілиястың хабарының, әкелердің жүректерін балаларға, ал балалардың жүректерін әкелерге бұрған кезде, нені білдіретінінің бір бөлігін жіберіп алу деген сөз.

Ишая 23-тараудағы Америка Құрама Штаттары — Киелі кітап пайғамбарлығының алтыншы патшалығы, әрі ол тез жақындап келе жатқан жексенбілік заңда өз Конституциясын төңкеріп тастағанға дейін сол күйінде қалады. Алтыншы патшалық пайғамбарлық жетпіс жыл бойы билік жүргізеді, бұл — бір патшаның күндері. Жетпіс жыл билік жүргізген патшалық — Бабыл болды. Сол жетпіс жылдың ішінде мемлекеттің мүйізі Бабыл үкіметі, ал шіркеудің мүйізі халдейлер болды. Даниял, Шахрах, Мешах және Абеднего жүз қырық төрт мыңды бейнелейді. Екі мүйіз де, Құдай халқы да Даниялдың куәлігінде бейнеленген. Бабылдағы жетпіс жылдық тұтқындық — Ишаяның Америка Құрама Штаттарының пайғамбарлық тарихы мен Адвентизм тарихын 1798 жылдан жексенбілік заңға дейінгі кезең ретінде айқындау үшін қолданатын бір патшаның күндері.

Америка Құрама Штаттарының екі мүйізіне де қатысты пайғамбарлық тарихтың желісін айқындау бізге аяқталу мен басталуды қарастыруға мүмкіндік береді, әрі басқа мүйіздің сипатын анықтау үшін екі мүйіз куәгерін пайдалануға жол ашады. Өйткені, түптеп келгенде, мүйіздердің бәрі бірдей еді. Даниялда мүйіздер болды: кейбірі сындырылды, ал сынған мүйізден өсіп шыққан мүйіздер де болды. Даниялдағы кейбір мүйіздер бір-бірімен бірдей көлемде болған жоқ, олардың бірі екіншісінен кейінірек көтерілді. Бірақ Америка Құрама Штаттарының екі мүйізіне қатысты олай емес. Бұл екі мүйіз бір тарих бойымен бір-біріне параллель жүреді және бірдей межелік белгілерді туындатады, дегенмен мақсаты жағынан бір-бірінен өзгеше. Осы тарихтың ішінде де түсінуге маңызды ескертпелер бар.

Адвентизмнің бастауында Филадельфия қауымымен бейнеленген пайғамбарлық тарихтан Лаодикия қауымына ауысу болды. Сондықтан ақырында Лаодикияның пайғамбарлық тарихынан да бір ауысу болуы тиіс. Иса Мәсіхтің Аян кітабы осы түсініктің нұрын қамтиды, әрі бұл қазіргі уақытта мөрі ашылып жатқан нәрселердің бір бөлігі болып табылады.

Жетпіс жыл өткен соң, папа «ән салады», ал «ұмытылған» «жезөкше» еске алынады. Ол жексенбілік заң кезінде «еске алынады»; мұнда мәселе — күнге табыну мен Құдай заңы адамзатқа «еске алуды» бұйырған күнге табынудың арасындағы таңдау.

Бұл мақалада біз Бабылдың жетпіс жылдық билігінің тарихы 1798 жылдан Жексенбілік заңға дейінгі Америка Құрама Штаттарының тарихын бейнелейтінін анықтадық. Алдыңғы бір мақалада және Хабақұқтың кестелерінде біз Мысырдағы тұтқындық пен одан құтқарылу да Америка Құрама Штаттарының және Құдай халқының тарихын бейнелейтінін көрсетеміз. Бабылдың, Мысырдың, адвентизмнің және Америка Құрама Штаттарының осы төрт тарихы бұл желілерге әкелінетін жалғыз желілер емес, бірақ біз алғашқы еске алу қағидасын осы төрт желіге қолданғанда — бұл шын мәнінде таңғаларлық. Мен бұл

мақаланы нені меңзейтінімді және кейінірек Ишяның жиырма үшінші тарауының тарихын тағы да қарастырғанда нені жалғастыруды ниет ететінімді көрсететін бір қарапайым әрі ішінара мысалмен аяқтаймын.

Бабылонның тарихы басында тәубеге келген патшамен, ал соңында зұлым патшамен сипатталады. Ол Байден болсын, не Трамп болсын — бәрібір, өйткені Даниял кітабы билеушілерді орнататын да, оларды құлататын да Құдай екенін үйретеді. Жексенбілік заң тұсындағы Демократ не Республикашыл жетекші туралы нық айтуға болатын нәрсе — оның зұлым жетекші болатыны. Набуходоносор Бабылон еді; ол Бабылонның зорлықшыл әміршісі болды, әрі үш ізгі адамды отқа тастауға даяр болды. Бірақ ақырында ол Даниялдың Құдайына бет бұрды. Соңғы билеуші Белшазар туралы бұлай айтуға болмайды. Ол зұлым патша болды. Пайғамбарлықтағы Америка Құрама Штаттары қозы ретінде басталады, ал бұл — Мәсіхтің және Оның адамзат үшін құрбандығының нышаны. Соңында Америка Құрама Штаттары айдаһарша сөйлейтін болады. Осы тарихи желідегі Мәсіхтен Шайтанға ауысу Набуходоносор мен Белшазардың арасындағы айырмашылық арқылы бейнеленеді.

«Белшазарға Құдайдың еркін танып-білуге де, оны орындауға да көптеген мүмкіндіктер берілген еді. Ол өзінің атасы Набуходоносордың адамдар қоғамынан аластатылғанын көрген еді. Ол тәкаппар патша мақтан еткен ақыл-есті соны бергеннің Өзі тартып алғанын көрген еді. Ол патшаның өз патшалығынан қуылып, даланың аңдарына серік етілгенін көрген еді. Бірақ Белшазардың сауық-сайранға және өзін-өзі дәріптеуге деген сүйіспеншілігі ешқашан ұмытпауға тиіс болған сабақтарды өшіріп жіберді; сөйтіп ол Набуходоносорға айрықша үкімдер әкелген күнәларға ұқсас күнәлар жасады. Оған мейіріммен берілген мүмкіндіктерді ол рәсуа етті, ақиқатты тануға қолы жететін мүмкіндіктерді пайдалануға немқұрайды қарады. “Құтқарылуым үшін не істеуім керек?” — деген сұрақты ұлы, бірақ ақымақ патша селқостықпен айналып өтті». Bible Echo, April 25, 1898.

Зұлым Белшазардың ақымақ патша болғанына назар аударыңыз. Ол әкесі Небуходоносорға түскен үкіммен бірдей үкімге ұшырады, өйткені бұл екі үкім де Леуіліктер кітабының жиырма алтыншы тарауындағы «жеті уақыт» ретінде бейнеленген. Небуходоносор жиырма бес жүз жиырма күн бойы далада аң сияқты өмір сүрді, бұл Киелі жазбадағы жеті жыл, ал қабырғаға жазылған оның ұлы Белшазарға қатысты үкім де сол сияқты жиырма бес жүз жиырманы білдіреді. Айырмашылығы мынада: Небуходоносорға қарсы шығарылған үкім оны тәубеге келтіріп, дана патшаға айналдырды, ал Белшазарға шығарылған үкім ақымақ патшаның үстіне түсті.

«Бабылдың соңғы билеушісіне, бейнелік тұрғыдан оның алғашқысына келгеніндей, құдайлық Бақылаушының үкімі келді: “Уа, патша,... саған айтылып тұр: патшалық сенен алынды”. Даниял 4:31». Пайғамбарлар мен Патшалар, 533.

Соңғы президентке қатысты қабырғадағы жазу — шіркеу мен мемлекеттің бөлінуінің «қабырғасын» айқындайтын бірінші түзету; мұны ақырғы ақымақ патша түсінбейді. Левіліктер кітабының жиырма алтыншы тарауындағы «жеті есе» жексенбілік заң кезінде солтүстіктің патшасы жүзеге асыратын «халықтың бытырауын» білдіреді. Сол бытырау —

жексенбілік заңнан кейін келетін ұлттық күйреу. Алтыншы ұлт өздерінің негізін қалаушы әкелерінің тағылымдарын ұмытты; олар Конституцияны тек азғын шіркеуден ғана емес, сондай-ақ азғын әйелмен жатып жүрген еуропалық озбыр патшалардан да қорғану үшін жазып қалдырған еді. Негізін қалаушы әкелер папалықты және Еуропа патшаларын қабылдамай тастағандарды бейнелейді, өйткені олар папалық қараңғылықтың мың екі жүз алпыс жылдық бытырауынан шыққаннан кейін өз тәжірибелерінен мұндай озбырлықтан қорғану олардың жаңа Конституциясының өзекті өзегі болуға тиіс екенін білді. Олар дана әкелер еді, олар қозыға ұқсас еді, бірақ соңғы әке олай емес, өйткені ол айдаһарша сөйлейтін болады. Әкелер бытыраудан шықты, ал ұл қайтадан бытырауға кіреді. Екі жағдайда да озбыр күш — алғашқы папалық пен соңғы папалық.

Алғашқы патша Набуходоносор мен соңғы патша Белшазарға түскен соттың нышаны — Леуіліктер кітабының жиырма алтыншы тарауындағы «жеті уақыттық» бытырау еді. Набуходоносор соны өз өмірінде бастан кешті, ал Белшазардың сол түні, өзі өлген дәл түні, бұл оның құлпытас жазуындай болып қабырғаға жазылды. Басында Республикалық мүйіздің нышаны — оның солтүстік патшасының құлдығынан құтылып шығуы болса, ал соңындағы Республикалық мүйіздің нышаны — солтүстік патшасы тарапынан келтірілген тұтқындық. Жексенбілік заң — Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық ретінде оның өлетін «дәл сол түні». Барлық төрт көріністе — Белшазарда, Набуходоносорда және Республикалық мүйіздің басталуы мен аяқталуында — Леуіліктер кітабының жиырма алтыншы тарауындағы жиырма бес-жиырма тармақ нышан ретінде басталу мен аяқталуда бейнеленген. Бұл Альфа мен Омеганың мөрін білдіреді.

Уильям Миллер ашқан алғашқы «уақыт пайғамбарлығы» — Леуіліктер жиырма алтыншы тарауындағы екі мың бес жүз жиырма жыл болды. Бұл Иса Мәсіх Миллердің қызметі арқылы қалаған іргетастың алғашқы тасы еді. Сондай-ақ бұл 1863 жылы адвентизм шетке ысырып қойған алғашқы негіз қалаушы ақиқат та болды. Миллердің барлық ақиқат тастары іргетасқа қаланғанда, сол ақиқаттар Хабақұқтың екі тақтасында бейнеленді; олар — 1843 және 1850 жылдардағы пионерлік кестелер. Бұл екі тақта Құдай мен Оның белгілі атпен аталған халқының арасындағы келісімдік қатынасты білдіреді, дәл сол сияқты Он Өсиеттің екі тақтасы ежелгі Израилмен жасалған келісімді білдірген.

Лаодикеялық адвентизмнің ақырында, жексенбілік заң тұсында ол Иеміздің аузынан құсып тасталған кезде, қабырғадағы жазу — сол екі қасиетті ізашарлық кесте. Олар оқи алмайтын кестелер; өйткені олар өз тарихтарының бастауында берілген ескерту хабарынан пайда алудан бас тартты....

1837 жылғы Америка Құрама Штаттарындағы қаржылық дағдарыс экономикалық факторлардың, саясаттардың және алыпсатарлық әрекеттердің үйлесуі түрткі болған күрделі оқиға еді.

Алыпсатарлық көпіршік: 1837 жылға дейінгі жылдарда елдің батысқа қарай кеңеюі ішінара түрткі болған жер мен инвестициялар саласында алыпсатарлық өрлеу болды. Жерге алыпсатарлық, әсіресе батыс шекаралық өңірлерде, жер бағасының шамадан тыс

қымбаттауына және шектен тыс қарыз алуға алып келді.

Жеңіл несие және алыпсатарлық несиелеу: банктер мен қаржы мекемелері көп мөлшерде несие мен қарыз беріп отырды, көбіне жеткілікті кепілзатсыз. Несиеге мұндай оңай қолжетімділік алыпсатарлық дүрліуге ықпал етіп, қаржылық тұрақсыздық тәуекелдерін күшейтті.

Банктердің шамадан тыс ұлғаюы: Банктер өз операцияларын жедел түрде кеңейтіп, көбіне өздерінде қамтамасыз етуге жеткілікті нақты қымбат металдан (алтын мен күмістен) артық қағаз ақша (банкноттар) шығаратын. «Wildcat banking» деп аталатын бұл тәжірибе айналымда реттелмеген әрі сенімсіз валютаның шамадан тыс көбейіп кетуіне әкелді.

Джексонның экономикалық саясаты: Президент Эндрю Джексонның саясаты дағдарыстың ушығуына ықпал етті. Ол 1836 жылы Specie Circular жарлығын шығарды; соған сәйкес, мемлекеттік жерлер қағаз ақшамен емес, қатты валютамен (алтын және күміс) сатып алынуға тиіс болды. Бұл банкноттарды металл ақшаға жаппай айырбастауға түрткі болып, қаржылық күйзелістер мен банктердің күйреуіне әкелді.

Халықаралық факторлар: Америка Құрама Штаттарындағы дағдарысқа халықаралық экономикалық жағдайлар да ықпал етті. Америка Құрама Штаттарының негізгі сауда серіктестерінің бірі болған Ұлыбритания экономикасындағы құлдырау америкалық тауарлар мен экспортқа деген сұраныстың төмендеуіне алып келді. Бұл, өз кезегінде, америкалық кәсіпорындарға әсер етіп, экономикалық күйзелістің күшеюіне ықпал етті.

Үрей мен банктерге жаппай ағылу: 1837 жылғы мамырда банктердің күйреуі мен несиенің қысқаруын қамтыған қаржылық күйзелістер қатары инвесторлар мен салымшылар арасында дүрбелең туғызды. Бұл дүрбелең банктерге жаппай ағылу толқынын және несиенің күрт қысқаруын тудырды.

Ақша ұсынысының қысқаруы: банктер күйреп, несие беру шарттары қатаңдаған сайын, экономикадағы жалпы ақша ұсынысы едәуір қысқарды. Ақша ұсынысының бұл қысқаруы экономикалық қиындықтарды ушықтырып, рецессияны тереңдете түсті. Осы факторлардың жиынтығы банктердің күйреуімен, жұмыссыздықпен, тұтынушылық шығындардың азаюымен және жалпы экономикалық депрессиямен сипатталатын ауыр экономикалық құлдырауға алып келді.

«Біз келешектен еш қорықпауымыз керек, тек Жаратқан Иенің бізді қалай жетелегенін және өткен тарихымыздағы Оның тәлімін ұмытып кетпесек болды». Life Sketches, 196.